

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

До захисту допустити:
Завідувач кафедри

Анна ЧЕЧЕЛЬ

«21» травня 2025 р.

**«РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ
ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ПРОБЛЕМАТИКИ»**

Кваліфікаційна робота
здобувачки вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»

Пруднікової Таїсії Віталіївни

Науковий керівник:

Верительник Світлана Мельсиківна

доктор філософії з публічного управління та
адміністрування, доцент, доцент кафедри публічного
управління та адміністрування

Рецензент:

Філіппова Вікторія Дмитрівна,

д.держ.упр., професор в.о. завідувача кафедри

державного управління і місцевого самоврядування

Херсонського національного технічного

університету

Кваліфікаційна робота
захищена з оцінкою 80 (добре)

Секретар ЕК

«12» червня 2025 р.

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Шифр та назва спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-професійна програма Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Чечель А.О.

«21» травня 2025 р.

**ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ПРУДНІКОВА ТАЇСІЯ ВІТАЛІЇВНА**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи **РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМАТИКИ**

керівник роботи Верительник Світлана Мельсиківна, доктор філософії з публічного управління та адміністрування, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування

затверджені наказом вищого навчального закладу від «22» січня 2025 року № 8

2. Строк подання студентом роботи 19.05.2025

3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет)

Метою роботи є дослідження шляхів підвищення ефективності взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у реалізації владних повноважень.

Об'єкт дослідження – процес реалізації державної політики органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Предмет дослідження – делегування повноважень між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування: проблеми теорії та практики

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

РОЗДІЛ 1. Конституційні та правові основи здійснення влади в Україні

РОЗДІЛ 2. Головні засади діяльності державних інститутів влади в Україні

РОЗДІЛ 3. Головні принципи розподілу повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування

5. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Верительник С.М., д.ф. ПУАтаА, доцент	15.03.2025	17.04.2025
2	Верительник С.М., д.ф. ПУАтаА, доцент	15.03.2025	26.04.2025
3	Верительник С.М., д.ф. ПУАтаА, доцент	26.04.2025	12.05.2025

6. Дата видачі завдання «07» квітня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітки
1.	Погодження теми кваліфікаційної роботи	17.03.2025	
2.	Складання та погодження плану кваліфікаційної роботи	22.03.2025	
3.	Написання Реферату, Вступу та 1 розділу кваліфікаційної роботи	17.04.2025	
4.	Написання 2 розділу кваліфікаційної роботи	26.04.2025	
5.	Написання 3 розділу кваліфікаційної роботи	03.05.2025	
6.	Написання Висновків та оформлення списку літератури, додатків	12.05.2025	
7.	Подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	19.05.2025	

Здобувач

Таїсія Пруднікова

(власне ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Науковий керівник роботи

Світлана ВЕРИТЕЛЬНИК

(власне ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота на тему: «Розподіл повноважень між місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування: теоретичні та практичні аспекти проблематики» складається з: 113 с., 15 рисунків, 87 літератури.

Актуальність дослідження. Ефективність правового розмежування набуває дедалі більшого значення в системі місцевого самоврядування, яка не базується на чіткій політичній організації шлюбу. Перехідний період в Україні показує, що існування такої організації призведе до відновлення існуючих правових норм чинним урядом, що, своєю чергою, вимагає зміни державної політики, яку необхідно враховувати з огляду на політичну ситуацію. У цьому контексті правове регулювання видається більш важливим, ніж недостатнім для місцевого самоврядування, оскільки фактична політика органів виконавчої влади уряду може мати перевагу над офіційним правом. Домінування політичної волі королівського уряду в процесі оновлення зберігатиметься доти, доки не будуть запроваджені ефективні механізми політичної організації. Незважаючи на формування парламентської більшості у Верховній Раді України, розподіл політичних повноважень між законодавчим органом та урядом залишається нерегульованим, а інститут політичного арбітражу, близький до Президента України, також є нефункціональним. Крім того, сучасна система листування між королівським урядом та вищими органами влади має високий політичний характер і має бути трансформована в правову форму, що виходить за межі епохи спеціальної служби чи військового правління. Також актуальним є сприяння політичному розмаїттю в рамках інституту місцевого самоврядування. Взаємодія між державною владою та місцевим самоврядуванням охоплює різні сфери — економічну, соціальну, культурну, екологічну, релігійну та навіть міжетнічне харчування.

Метою роботи є дослідження шляхів підвищення ефективності взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування у реалізації владних повноважень.

Для досягнення мети визначені такі завдання:

- визначити основні проблемні питання сучасного стану правової організації влади;
- з'ясувати основні напрями територіальної реформи та підходи до територіальної організації і здійснення державної влади за кордоном;
- обґрунтувати роль і місце органів місцевого самоврядування;
- виявити та проаналізувати проблеми делегування повноважень між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Об'єкт дослідження – процес реалізації державної політики органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Предмет дослідження – делегування повноважень між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування: проблеми теорії та практики.

Методи дослідження. Методологічна основа дослідження включає комплексний комплекс наукових та предметно-специфічних методів для забезпечення наукової достовірності результатів. Автор Зокрем розглядає методи аналізу наукових документів, нормативно-правових актів, офіційних документів державних органів, матеріалів великих організацій, журнальних публікацій та інформаційних інтернет-ресурсів.

Ключові слова: МІСЦЕВІ ОРГАНИ ВЛАДИ КОРОННОГО УРЯДУ, ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ВІДНОВЛЕННЯ ЗНАЧЕННЯ, ВІДОМСТВО З ВІДНОВЛЕНИМ ЗНАЧЕННЯМ, КОНСТИТУЦІЯ, ЗАКОНИ УКРАЇНИ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. КОНСТИТУЦІНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	14
1.1. Конституційні та правові засади організації і здійснення влади як об'єкту державної політики.....	14
1.2. Сучасні тенденції організації влади та розвитку адміністративно-територіальних системи.....	25
РОЗДІЛ 2. ГОЛОВНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	40
2.1. Головні характеристики органів державної влади як інститутів конституційного та адміністративного права.....	40
2.2. Конституційні та правові основи інституту президента як глави держави в Україні.....	56
РОЗДІЛ 3. ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ РОЗПОДІЛУ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	69
3.1 Засади територіальної організації та здійснення державної влади за кордоном.....	69
3.2. Проблеми розподіл повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.....	76
ВИСНОВКИ.....	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	104

ВСТУП

Актуальність через це. На сучасному етапі правового розмежування система місцевого самоврядування є неефективною без чіткої політичної структуризації шлюбу. У перехідному етапі розвитку держави, що відбувається зараз в Україні, існування політичних організацій призводить до автономії уряду-переможця від правових норм, що вимагає зміни державної політики залежно від політичної ситуації. Отже, правове розмежування не може бути самодостатнім механізмом, оскільки фактична діяльність державних органів може бути переважена іншими правовими нормами. Така ситуація неминуха, доки не будуть ліквідовані та відновлені інструменти політичної організації шлюбу. Незважаючи на парламентську більшість у Верховній Раді України, повноцінна система політичного листування між законодавчим та коронним урядами не створена. Це обмежується існуванням ефективного інституту політичного арбітражу з боку Президента. Крім того, сучасна система підзвітності державних органів перед більшими інституціями має високий політичний характер і потребує трансформації в правову модель, яка виходить за рамки епохи наддержав та військового правління. Крім того, важливо сприяти політичній узгодженості на рівні місцевого самоврядування. Взаємодія між органами державної влади та місцевим самоврядуванням охоплює широкий спектр сфер: економічну, соціальну, культурну, екологічну, релігійну, національне харчування тощо.

Тим не менш, удосконалення та реформування взаємовідносин між органами державної влади та місцевого самоврядування вже не мають великого значення для сучасного державного управління, як у теоретичному, так і в практичному плані.

Цю тезу неодноразово підтверджували провідні науковці у своїх дослідженнях, на науково-практичних конференціях, а також у виступах високопосадовців України. Водночас, Respect зосереджується на проблемах функціонального дублювання, існування чіткого розподілу функцій між

владними структурами та неефективності механізмів офіційної взаємодії, особливо на тлі реформ та трансформацій, що відбуваються в державі.

Слід зазначити, що функціонування системи місцевого самоврядування забезпечує інтеграцію та взаємозв'язок суверенних і суверенних інтересів. Згідно зі статтею 5 Конституції України, народ здійснює свою владу безпосередньо, а також через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Таким чином, місцеві органи влади можуть в інтересах представницьких органів створювати офіційні органи влади для поновлення їхніх функцій. Уникаючи паралельного розвитку подій та можливих конфліктів між інституціями, законодавство підкреслює активну роль місцевого самоврядування як органу, що виражає інтереси регіональної влади.

Розглядаючи механізми взаємодії між державною та місцевою владою, необхідно ґрунтовно проаналізувати поняття «взаємності», яке стосується мережевого об'єднання та координації діяльності і, таким чином, взаємодопомоги у досягненні спільних цілей. Така взаємодія сприяє вивільненню покладених завдань для обох сторін. Основні принципи взаємної співпраці закріплені в ключових нормативно-правових актах, наприклад, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Законі України «Про місцеві самоврядні адміністрації».

Незважаючи на законодавчі міркування, проблеми чіткого розмежування між органами державної влади та органами місцевого самоврядування стали неактуальними з 1992 року, оскільки реформа скасувала суверенний статус місцевих органів влади. Це призвело до появи двох паралельних систем місцевого самоврядування: місцевих адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Однак законодавство, яке високо оцінюється за формування цієї системи, є недостатнім для формування структури влади в муніципалітетах, яка б забезпечувала як єдність урядової вертикалі, так і незалежність органів місцевого самоврядування. Різниця між органами місцевого самоврядування та органами місцевого самоврядування

відображається в невеликій частці об'єктивних державних службовців. До них належать:

- Існує потреба у створенні ефективного механізму політичної та правової влади для призначених органів, щоб відобразити нове значення, надане їм Конституцією та офіційним законодавством.
- Нове значення набуває руйнування конституційно важливого балансу інтересів та розмежування функцій між органами державної влади та місцевого самоврядування.
- Існують прогалини в регуляторному управлінні, а також відбувається дублювання інших адміністративних функцій та зростаюча важливість між різними установами.

На практиці чітке розмежування між органами державної влади та органами місцевого самоврядування вже не є достатньо важливим. Законодавчі акти часто призводять до дублювання функцій: зовнішніх – у 16 гілках, приватних – у 12. Однією з основних причин такої ситуації є недостатня ґрунтовність правового регулювання, що призводить до незручностей, передбачених Законом України «Про місцеві суверенні адміністрації».

Нелогічним також є той факт, що український Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачає 67 повноважень місцевих рад, але делегатів – 80. Органи влади відіграють у цьому значну роль, здійснюючи функції суверенітету, покладені на них на місцевому рівні, а також переймаючи незаконні владні програми та управління на місцевому рівні.

Сьогодні взаємодія між місцевими органами влади королівського уряду та органами місцевого самоврядування підлягає нормативному посиленню. Стаття 143 Конституції України (пункти 1 та 2) встановлює обов'язок відновити значення територіальних громад та створених ними органів. Сьогодні області та райони представляють загальні інтереси місцевого самоврядування, сіл, селищ, місцевостей, делегуючи значну частину свого

значення підпорядкованим областям та регіональним державним адміністраціям.

Згідно із Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», визначено 17 груп районних та обласних рад, які підпорядковуються адміністраціям місцевого самоврядування. Крім того, області можуть делегувати шість додаткових функцій регіональним енергетичним адміністраціям. Решта органів місцевого самоврядування виконують функції, що служать спільним інтересам територіальних утворень, приймають закони та забезпечують їх належне виконання. Делегування набуває дедалі більшого значення.

Для забезпечення контролю за виконанням делегованих завдань закон вимагає від голів місцевих органів влади чітко заявити про наслідки їхнього звільнення з місцевого самоврядування перед обласними та районними радами. Цим слуханням передують різні рішення, що оцінюють діяльність державної адміністрації та громадян до звільнення їхніх делегатів. Громадяни мають право висловити недовіру голові обласної адміністрації, зняти свої делегації з посад або звернутися до суду для отримання можливого визнання незаконних дій провінційних органів коронного уряду, оскільки ці дії підривають важливі органи місцевого самоврядування.

Аналіз сучасних наукових досліджень показує, наскільки важливою є повага до попередників для проблем взаємодії між органами державної влади та місцевого самоврядування. Дані про харчування висвітлені в працях таких вчених, як В. Бакуменко, В. Барков, В. Баштанник, В. Кампо, В. Карпенко, А. Крусян, П. Надолішній, Н. Нижник, А. Толстоухов, В. Шаповал та інших. Водночас, незважаючи на теоретичний підхід, численні проблеми залишаються втраченими через недостатнє вивчення. До цих проблем належать дублювання функцій органів місцевого самоврядування та органів державної влади, те, що органи державної влади надають значення один одному, а також наявність єдиного підходу в законодавчому закріпленні механізмів взаємодії між названими інституціями.

Методом цього дослідження є визначення ефективності взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в процесі впровадження суверенних змін.

Для досягнення мети були передані такі команди:

- Проаналізуйте основні проблеми, що характеризують сучасний стан правової безпеки органів державної влади в Україні.
- Дотримуватися основних напрямків територіальної реформи та тих самих підходів в організації територіального устрою та реалізації суверенної влади за кордоном.
- Поясніть значення, функціональну роль та місце органів місцевого самоврядування в системі публічної влади.
- Систематично виявляти та аналізувати проблеми, пов'язані з перерозподілом повноважень між органами управління державної влади та органами місцевого самоврядування.

Предметом дослідження є процес реалізації державної політики урядовими установами та органами місцевого самоврядування штату Вікторія.

Предметом дослідження є посилення компетенції делегування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування в контексті сучасних теоретичних підходів та практичних впливів.

Методи дослідження. Методологічну основу роботи складає комплекс наукових та спеціальних методів, застосування яких забезпечує достовірність та узгодженість результатів. Тут ми використовуємо методи аналізу наукової літератури, нормативно-правових актів, офіційних документів державних органів, матеріалів великих організацій, журнальних публікацій та джерел інформації в Інтернеті.

Практична цінність результатів полягає в тому, що основні принципи та рекомендації, сформульовані в роботі, можуть бути використані державними органами та органами місцевого самоврядування для уточнення та просування цілей регіональних та обласних програм розвитку, а також для підготовки

проектів нормативно-правових документів для формування та реалізації державної політики. Крім того, результати дослідження можуть стати основою для більш ґрунтовного оновлення освітніх програм у вищій школі, що сприятиме підготовці та підвищенню кваліфікації державних службовців та органів місцевого самоврядування, а також розширенню тематики наукових досліджень у сферах державного управління, соціології, регіонального розвитку тощо.

Характер взаємовідносин між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також їх правовий статус визначаються Конституцією України та офіційним законодавством.

Згідно з Конституцією України, органи місцевого самоврядування на місцевому рівні функціонують як органи королівської влади, а також органи місцевого самоврядування, що представляють державну владу територіальних громад. Ці інституції відрізняються як своєю компетенцією, так і характером своїх функцій, які є однаково важливими в місцевому державному секторі. Хоча Конституція України захищає заміну органів місцевого самоврядування державними адміністраціями, на практиці реалізація цих прав часто призводить до конфліктів з обох сторін щодо їхніх функцій, компетенцій та механізмів вирішення потенційних конфліктів.

На думку менш впливових науковців, наявність елементів «двовладдя» на регіональному та районному рівнях не робить ефективне переможне управління важливішим для місцевих органів влади. У цьому контексті між адміністративно-територіальною реформою пропонується ідея повного скасування місцевих владних адміністрацій та створення комітетів при органах місцевого самоврядування.

Нині політичні активісти звертають увагу на те, що існування двох центрів припливу лідерів на місцевому рівні може в інших випадках призвести до чіткішого бачення соціально-економічного ладу та культурного розвитку регіону, забезпечуючи таким чином хороший рівень життя населення та соціальний захист громад.

Ключовою функцією, що забезпечує ефективність взаємодії між органами місцевого самоврядування та Королівським урядом, є координація їхньої діяльності, що досягається шляхом здійснення спільних заходів, узгодження позицій та узгодженості управлінських рішень.

Практичний досвід регіонів України, що дозволяє зміцнити основні організаційно-правові форми спільного управління місцевими органами влади:

- Створення спеціалізованих органів на паритетних засадах для реалізації комплексних програм та благодійної діяльності у важливих сферах життя місцевих органів влади.
- Організація координаційних зустрічей, семінарів та робочих зустрічей за участю табору та місцевих органів влади Королівського уряду та місцевого самоврядування.
- Впровадження комплексних підходів, заснованих на всебічному плануванні та розподілі обов'язків між спільними суб'єктами.
- Проведення пленарних засідань колегій органів місцевого самоврядування та голів регіональних рад з розглядом рішень або розпоряджень вищого уряду.
- Підготовка аналітичних опитувань щодо результатів операційної діяльності органів місцевого самоврядування з метою виявлення та розвитку позитивних управлінських знань.
- Як різні види масової інформації функціонують як платформи для комунікації з громадськістю.

РОЗДІЛ 1 КОНСТИТУЦІНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

1.1. Конституційні та правові засади організації і здійснення влади як об'єкту державної політики

Питання конституційно-правового статусу влади в Україні набуває дедалі більшого значення як у сфері теоретичних та правових досліджень, так і в практиці реалізації конституційних принципів. Без системного та послідовного розвитку цієї теми неможливо забезпечити належний розвиток конституційного права, яке б надавало негайні можливості для гарантування прав і свобод людини і громадянина, а також для запровадження форми демократії, соціальних та правових повноважень, особливо в дусі децентралізації публічної влади та радикальної реформи владних інститутів.

Дискусії щодо реформування системи державних інституцій в Україні тривають вже давно. Наукова практика зробила важливий внесок у розробку науково обґрунтованих підходів до цього питання, значною мірою сприяючи розвитку розуміння центральних аспектів організації суверенної влади. Однак багато фундаментальних принципів залишаються некритичними та потребують подальшої теоретичної розробки.

Одним із концептуально важливих питань є важливе місце та роль суміжних органів державної влади в підпільній системі публічної влади в Україні. Ця науково обґрунтована система впливає не лише на ефективність функціонування цих органів, а й на стабільність розвитку держави та королівства в цілому.

Такі вчені, як В. Авер'янов, В. Дерещ, Є. Євграфова, А. Пухтецька, О. Святоцький та інші, присвятили свої дослідження сучасним пошукам оптимальної моделі суверенної влади в Україні.

Різні аспекти ролі суверенної влади в житті шлюбу були предметом досліджень таких науковців, як Ю. Бітак, М. Кельман, М. Козюбра, О.

Мурашин, М. Орзіх , О. Петришин , Д. Прітика , В. Сіренко, В. Тацій , І. Тимченко, Н. Хома та інших.

Водночас, сьогодні в Україні існує комплексна та системно розроблена концепція взаємодії між основами суверенітету як елементами інституту конституційного права. Основа принципу власності передбачає чітко визначену форму взаємовідносин між главами держави. Однак у науковій літературі важливим залишається аналіз суверенно-правового статусу кожного з них як цілісної системи. Цьому передують дослідження правової природи, функціонального становища та ролі законодавчих органів, законодавчих повноважень та інституту президентства, якому присвячує себе більшість українських вчених-юристів. І. Болясний , В. Копейчиков , Л. Кривенка, В. Погорілка , В. Речицький , І. Салія, Ю. Тодікі , О. Фрицький , М. Цвік , В. Шаповал, Ю. Шемшученко , В. Яворський та інші.

, найважливіші наукові дослідження, що стосуються правового статусу суміжних органів влади, а також їх взаємозв'язків, взаємодії та механізмів реалізації між гілками влади , дедалі більше не підготовлені належним чином. Незважаючи на кількість публікацій, присвячених організації владної системи в Україні, проблема виникнення, розвитку та ефективного функціонування влади як об'єкта владної політики є суттєвим науковим недоліком.

Досягнення правової влади – гарантії прав, свобод та інтересів громадян – можуть бути досягнуті лише шляхом створення ефективного правового механізму організації діяльності органів влади, забезпечення надійної стабільності, прозорості та безперервного функціонування водогосподарської системи.

Сучасна система організації та створення публічної влади в Україні потребує не лише модернізації, а й фундаментального переосмислення та чіткого оновлення. Розвивається хронічна нестабільність функціонування інститутів суверенної влади, постійні конфлікти між ними, надмірна політизація процесів суверенного управління. Дійсно необхідно знайти

ефективну модель взаємодії між інститутами органу, що може перешкоджати належному закріпленню Конституції.

Суверенний орган – це інституційна одиниця, самостійний елемент суверенного механізму, створений на основі Конституції та законів України. Він наділений суверенними повноваженнями та необхідними матеріальними та правовими засобами для виконання функцій та здійснення повноважень держави.

Сукупність норм Конституції України, що встановлюють правовий статус суверенних органів, становить самостійний конституційно-правовий інститут — основу організації суверенної влади в Україні. Порядок створення, форми діяльності та обов'язкове відновлення шкідливого складу таких органів детально регулюються окремими спеціальними законами.

До найважливіших структурних елементів конституційного статусу суверенних органів належать:

- Принципи формування, організації та функціонування органів державної влади закріплені в Конституції;
- Організаційно-структурні характеристики підпорядкованих владних інституцій;
- Завдання, характер та взаємокомпетентність державних органів;
- Найважливіші форми та методи реалізації їхніх функцій.

Найбільш яскравою рисою державних органів є ті, що безпосередньо взаємодіють з народом, за винятком Верховної Ради України та Президента України, які виступають суб'єктами первинного представництва. Усі інші державні органи формуються на основі рішень, прийнятих цими суб'єктами, і природно підпорядковуються органам вторинного представництва. Їх формування повністю та надійно здійснюється Верховною Радою України та/або Президентом України.

Найважливішою характеристикою суверенного органу є його наділення суверенними функціями, які здійснюються від імені держави у чітко визначених законом формах. Такі органи мають юридично встановлену

організаційну структуру та уповноважені видавати нормативні правові акти, обов'язкові для уряду, а у випадках, передбачених законом, запобігати втручанням суверенного принципала.

Крім того, існує низький ризик переплетення державних органів з іншими суб'єктами, окрім державних установ та неурядових організацій. Особливе значення має той факт, що діяльність державних органів та місцевих громад може здійснюватися виключно на основі Конституції та законів України.

Разом, суверенні інституції утворюють єдину, внутрішньо скоординовану систему, яка забезпечує цілісність та безперервне функціонування суверенної влади.

Залежно від обраних критеріїв, органи влади можна розділити на різні групи:

- За способом їх формування органи суверенної влади поділяються на ті, що формуються переважною більшістю народу у напрямку зовнішнього волевиявлення (Верховна Рада України, Президент України), та ті, що формуються окремими суб'єктами первинного представництва - або окремо (наприклад, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України);

- За типом юрисдикції поділяються органи із загальною юрисдикцією (наприклад, Кабінет Міністрів України), які управляють широким асортиментом харчових продуктів, та органи зі спеціальною юрисдикцією (Зокрема, Служба безпеки України, Міністерство закордонних справ України), які діють у чітко визначеній сфері шлюбу.

- З функціональних міркувань органи державної влади класифікуються за таким рангом: законодавчий орган (Верховна Рада України); органи королівського уряду (Кабінет Міністрів України, центральні органи королівського уряду – міністерства, агентства, служби тощо); військово-морські органи (судді іноземних юрисдикцій та спеціалізованих судів); орган конституційної юрисдикції (Конституційний Суд України);

– За територіальною юрисдикцією органи влади поділяються на іноземні (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України) та місцеві (місцеві владні адміністрації, територіальні підрозділи міністерств та центральні органи Коронного уряду).

Система органів суверенної влади – це внутрішньо структурована, логічно впорядкована та функціонально взаємопов’язана сукупність інституцій, що здійснюють суверенну владу на основі Конституції та законодавства. У межах державної влади України ця система включає:

1. Верховна Рада України є національним парламентом, єдиним законодавчим органом, зборами громадян України та діє як закулісний загальнонаціональний представницький інститут.

2. Кабінет Міністрів України є найвищим органом у системі коронної влади, що реалізує урядову політику в усіх сферах життя країни.

3. Центральними органами уряду Корони є міністерства, державні служби та інші центральні органи зі спеціальним статусом, які відповідають за управління різними сферами та секторами національного уряду.

4. Президент України є главою держави та виступає гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності, дотримання Конституції України, прав і свобод народу і громадянина.

5. Конституційний Суд України – це єдиний орган конституційної юрисдикції, відповідальний за забезпечення відповідності нормативно-правових актів положенням Конституції України.

6. Органи морської влади – система судів іноземної юрисдикції, включаючи спеціалізовані суди (державні та адміністративні суди), які здійснюють правосуддя, розглядаючи кримінальні, цивільні, адміністративні та інші категорії справ.

7. Генеральна прокуратура — це офіційно уповноважений орган, відповідальний за контроль за дотриманням законності та точним і послідовним виконанням законів по всій країні.

8. Рахунська палата – це орган фінансового контролю, який здійснює контроль за володінням та розподілом коштів державного бюджету від імені Верховної Ради України.

9. Судова рада – це конституційний орган, наділений важливими функціями щодо створення високопрофесійного суддівського корпусу, забезпечення його незалежності та гарантування надійності суддів.

10. Верховна рада з прав людини України є парламентським омбудсменом, який здійснює контроль за дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

11. Місцевими органами влади імперської влади є регіони та регіональні владні адміністрації, які здійснюють кінцеві функції влади на рівні регіональної адміністративно-територіальної влади.

Важливо зазначити, що ефективність судової системи є яскравим показником невдоволення суверена механізмами та характером взаємодії між різними гілками влади. За період незалежності в Україні відбулися суттєві зміни в структурі публічної влади. Конституція закріплює основні принципи демократичного устрою, зокрема зміцнення принципу поділу влади, незалежності державної влади, дотримання Конституції та законів, а також захист суверенітету. Спеціалізовані суди.

Яскраві плями з передової підтверджують, що економічні трансформації та зміни у способі виробництва неминуче призведуть до структурних змін у державній надбудові. Тому важлива роль цього місця для органів державної влади та місцевого самоврядування набуває особливого значення, коли йдеться про розуміння сутності прокуратури як правового інституту, її функціонального значення, статусу, організаційних процедур, форм і методів діяльності.

У цьому контексті прокуратура може бути сильною, незалежною та незалежною від інших установ і відомств. За словами її чоловіка, кількість народних депутатів та громадян у Генеральній прокуратурі та місцевих прокуратурах необхідна для протидії масовим порушенням верховенства

права. Це підтверджує необхідність визнання прокуратури незалежною структурою в системі державних органів.

Теза про те, що принцип субвласності позбавляє прокуратуру будь-яких можливостей для здійснення нею незалежної наглядової функції та очевидно вимагає її інтеграції в суди та, зрештою, в адміністрацію, є науково необґрунтованою. Важливо зазначити, що традиційний поділ влади на законодавчу, губернаторську та судову, який відображає єдність верховної влади та її функціональну диференціацію, не передбачає можливості існування інших незалежних правових інститутів, таких як прокуратура [95].

Хоча ми й хотіли б уникнути будь-яких позитивних зривів у правосвідомості громадян України, ми повинні насамперед визнати, що український політичний устрій був побудований за подібністю до європейського з власною правовою системою. Правове тлумачення, аналіз та нормативне регулювання діяльності будь-якої гілки державної влади традиційно починається з принципу розподілу влади, який є основоположним для правових систем більшості кримінальних країн.

Цей принцип конституційно закріплений в Основному Законі України: Згідно зі статтею 6 Конституції, суверенна влада в Україні підлягає посяганням на законодавчу владу, правителя та суд.

Принцип влади відіграє як структурну, так і функціональну роль, забезпечуючи раціональну організацію державного управління та ефективний контроль за його здійсненням. Його головна мета — запобігання узурпації влади, що досягається завдяки чіткому розподілу повноважень, системі стримувань і противаг, а також ефективній системі потоку та протидії.

Розподіл обов'язків між різними органами влади розуміється як підпорядкування їхніх відповідних відомств, але відбувається в рамках єдиного механізму державної влади. Тому будь-яке ослаблення цього механізму може призвести до руйнування ефективності всіх функцій держави. Незалежно від функціональної диференціації, організм не має здатності реагувати на зміни як єдине ціле.

Поділ влади не слід розуміти як абсолютну ізоляцію влади, а радше як механізм досягнення внутрішньої єдності влади на основі послідовного політичного та правового втручання в демократичну згуртованість. Це не статичний, а динамічний процес, що ґрунтується на балансі, взаємодії та взаємних стримуваннях і противагах. Концентрація влади в одному органі чи в одній особі є нестійкою реалізацією принципів раціоналізації та протиставлення, що зрештою призведе до руйнування основ правової держави.

Навіть без суворого впровадження принципу підпорядкованої влади держава може функціонувати в межах закону, уникати авторитаризму та забезпечувати демократичний розвиток. Повсякденний шлюб не може існувати без чіткої системи правових норм, що, у свою чергу, вимагає структурованого державного апарату, здатного забезпечити ефективне впровадження та дотримання цих норм.

Однак розвиток подружньої напруженості неминуче призводить до виникнення конфліктів, саме тому необхідним є створення сильної системи контролю для ефективного вирішення цих конфліктів. Це створює три основні сфери суверенної влади, традиційно пов'язані з функціями законодавчої влади, губернатора та суду.

Організація та функціонування органів державної влади в Україні базуються на принципах демократичного підходу, який базується на таких принципах:

- Принцип суспільної власності ґрунтується на тому, що народ є основним носієм суверенітету та єдиним джерелом влади. Влада народу важливіша за владу органів державної влади. Народ не має права встановлювати чи змінювати конституційний лад, і це право не може бути скасовано державою та її органами.

- Принцип суверенітету означає верховенство, незалежність, цілісність та неподільність суверенної влади на території України, а також рівноправність та незалежність у міжнародних справах.

– Принцип субсуверенної влади полягає в тому, що єдина гілка влади організаційно та інституційно поділена на три повністю незалежні гілки — законодавчу, губернаторську та судову. Це забезпечує спеціалізацію державних органів у різних сферах подружнього життя та запобігає узурпації всієї влади одним органом. Законодавчий, губернаторський та судовий органи є рівноправними та узгодженими у своїх функціях та виконанні обов'язків. Цей принцип також лежить в основі роботи цих органів для забезпечення найефективнішого функціонування механізму управління.

– Принцип гуманізму стверджує, що вся діяльність влади спрямована на захист прав і свобод людей, забезпечення соціального добробуту та благополуччя, благополуччя шлюбу загалом.

– Принцип законності означає, що всі органи влади повинні діяти відповідно до Конституції та законів України. Їхня діяльність може здійснюватися виключно в межах, встановлених законом, та в межах їхньої компетенції.

– Принцип унітаризму полягає в тому, що в Україні існує єдина система суверенних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію держави та включає всі адміністративно-територіальні одиниці незалежно від їх правового статусу. [60]

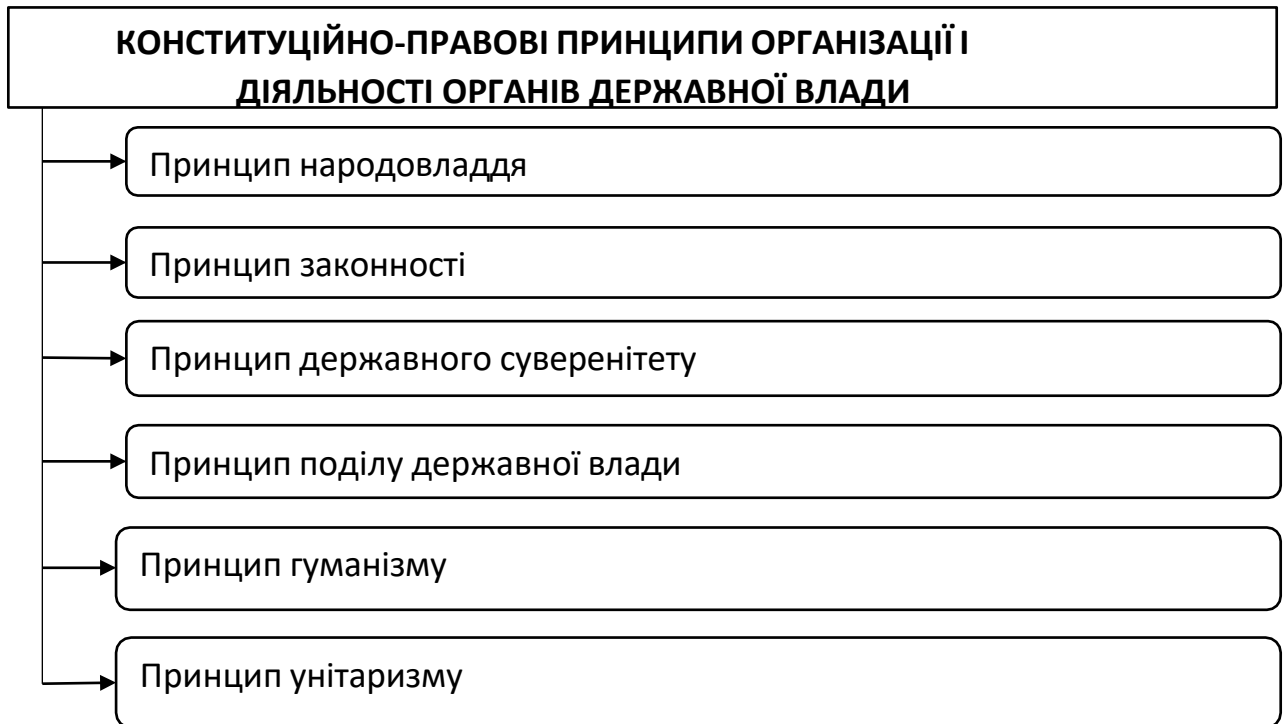

Рис. 1.1. Конституційно-правові засади організації та діяльності державних органів в Україні

Окрім встановлення основних принципів організації та функціонування органів суверенної влади в Україні, законодавство також встановлює кілька додаткових принципів, що регулюють їхню діяльність:

- Обов'язковість діяльності державних органів полягає в рішеннях та нормативно-правових актах вищих органів влади в межах їхньої компетенції та відповідає офіційному законодавству;
- Забезпечення зв'язків з громадськістю (гласності) під час виконання функцій державної служби;
- Зміцнення принципів єдності керівництва та колегіальності в управлінській діяльності;
- Особиста відповідальність державних службовців за прийняті ними рішення та результати їхньої діяльності;
- Інші принципи передаються через спеціальні закони або виникають із прихованих засідок демократичного правління.

Організація та функціонування органів державної влади прямо чи опосередковано залежать від таких принципів:

- Забезпечення рівного права громадян на доступ до державної служби відповідно до їхньої кваліфікації;
- Політичний нейтралітет (безпартійність) органів королівської та судової влади як ознака їхньої незалежності та об'єктивності;
- Інститут зміцнення влади церкви та інших релігійних організацій шляхом забезпечення світського характеру уряду;
- Право особи захищати себе від явно злих покарань або наказів, що суперечать нормам права та моралі;
- Принцип відкритості (гласності) у діяльності Верховної Ради України та у розвитку судноплавства;
- Ієрархічна структура організації та функціонування органів королівської влади, що забезпечує централізацію управлінських процесів.

Глибше наукове розуміння конституційно-правового статусу органів королівської влади, Конституційного Суду України, Рахунської палати та інших державно-правових інститутів, що відіграють ключову роль у забезпеченні впорядкованої взаємодії та збалансованого балансу між основами суверенної влади, є надзвичайно важливим. Тому дослідження їх функціонального значення, зростання їхньої важливості та місця в правовій системі органів державної влади є необхідним для формування ефективного механізму взаємодії та кореляції владних структур із регулюванням змін їхнього конституційно-правового статусу.

Питання кадрової безпеки відповідальних осіб також вимагатиме нашої найвищої поваги. Ця дієта недостатньо досліджена сучасною наукою, і їй не приділяється належної уваги в програмах державної освіти, призначених для підготовки фашистів до системи державного управління.

1. 2. Сучасні тенденції організації влади та розвитку адміністративно-територіальних системи

Адміністративно-територіальна одиниця (АТО) є одним із ключових елементів суверенної організації влади. Аналіз наукових публікацій українських та зарубіжних дослідників підтверджує, що територіальний устрій держави – це не просто щедрий поділ її території по краях частини. Він стосується, перш за все, правового статусу територіальних одиниць, системи органів управління та розпорядження в їх складі, а також характеру взаємовідносин між Королівством та суміжними територіальними одиницями, а також між самими територіальними одиницями.

Формування структури зволоження на основній території має історичний характер і визначається другорядними факторами: природною географією, соціально-економічними, демографічними та потребами державного управління. У Франції, наприклад, буржуазна революція призвела до демонтажу адміністративно-територіальної системи і таким чином до абсолютизму, що спричинило запровадження нового територіального поділу в 1800 році, який по суті залишається незмінним і донині.

У таких державах, як Сполучені Штати, Федеративна Республіка Німеччина та Італія, основні елементи повсякденної системи адміністративно-територіального устрою вже склалися у XIX столітті. В Англії розвиток АТУ був унікальним: буржуазія поступово адаптувала стару феодальну систему територіального поділу до нових політичних та економічних ідей.

У Японії сучасна модель адміністративно-територіального устрою збереглася навіть після закінчення Другої світової війни. Характерною рисою місцевого самоврядування у Сполучених Штатах є сильна адміністративна фрагментація міських регіонів — великих мість з надмірним рухом, або агломерацій, що призвело до назви метрополітенів . Близько 65% населення регіону проживає в таких районах.

На межах метрополітенських агломерацій кількість адміністративно-територіальних одиниць, включаючи повноваження місцевих органів влади, набуває функціонального значення, оскільки вони часто ізольовані одна від одної. Наприклад, у метрополітенській агломерації Нью-Йорка налічується понад 1400 різних місцевих органів влади. У таких урбанізованих регіонах поширені міжмуніципальні структури з координаційними функціями, включаючи регіональні комісії з планування та інші подібні установи.

Для ефективного виконання функцій публічної влади та розвитку правової визначеності першочергове значення має правильно розроблена та економічно збалансована система внутрішньої територіальної організації влади. Як зазначав академік В. Погорілко, територіальний устрій – це модель територіальної організації держави, що забезпечує оптимальне виконання її завдань та функцій. Тому така організація поширюється з однієї частини суверенної території на навколишні частини – територіальні одиниці – створюючи простору базу для створення та функціонування органів суверенної влади та місцевого самоврядування.

У науковій літературі виділено такі основні форми територіальної структури:

1) Політико-територіальна структура — це форма внутрішньої організації влади, яка передає територіальне розмежування між сусідніми владними структурами в межах однієї влади. Такий тип структури особливо характерний для федеральних регіонів, у яких штати, що входять до складу федерації, користуються повною політичною та правовою автономією.

2) Адміністративно-територіальний устрій – це система внутрішнього поділу території унітарної держави на адміністративно визначені частини (області, райони, муніципалітети тощо), закріплені за Україною. Це безпосередньо сприяє забезпеченню ефективного функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів. (Рис. 1.2)

Рис. 1.2. Основні типи територіальної структури

Необхідність упорядкування адміністративно-територіального устрою без будь-яких обмежень державної влади робить незалежні ради однією з найважливіших сфер конституційного регулювання. Ступінь ефективності адміністративної структури має значення для забезпечення соціальних, економічних та культурних прав громадян, а також базового рівня організації державного управління.

Просування нової моделі територіального устрою має базуватися на гармонійному об'єднанні адміністративно-територіальних, муніципально - територіальних та політико-територіальних одиниць, а також спеціалізованих територій. Сучасна трирівнева система територіального поділу в Україні найкраще відповідає сучасному мисленню, але потребує суттєвої модернізації. Однак необхідно досягти більш раціонального співвідношення між рівнями системи, включаючи охорону здоров'я, соціально-економічний, соціально-культурний, природно-географічний та інші ключові посадові особи, які сприяють ефективності процесів місцевого управління. (Рис. 1.3)

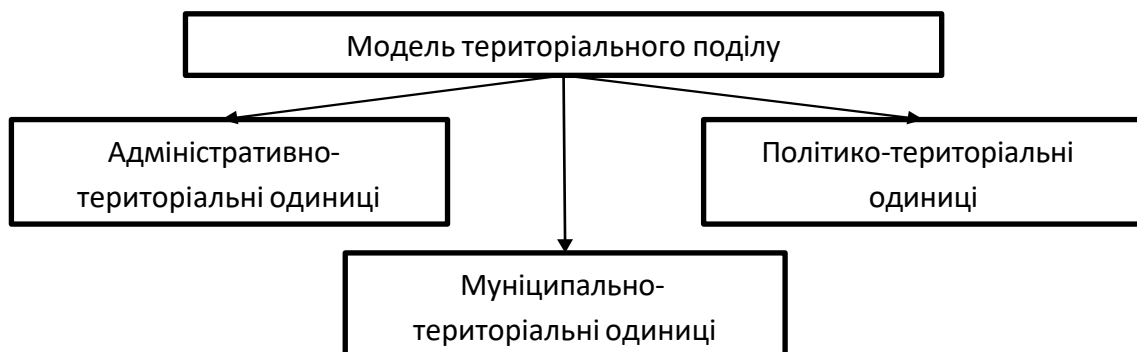

Рис. 1.3. Модель територіального поділу

Територіальна організація влади — це форма просторової організації системи управління владою в межах кордонів країни. Це стосується специфіки розташування, функціонування та структури державних установ у географічному контексті. Структура територіальної організації влади визначається невеликою кількістю державних службовців.

Перша з них — адміністративно-територіальна структура. Очевидно, що ці повноваження класифікуються як унітарні або федеральні. Унітарна влада — це форма суверенної структури, в якій територіальні частини є адміністративно-територіальними одиницями, що не наділені символами суверенітету. Така влада має єдиний національний судовий орган із суверенною владою, єдину правову систему та єдину конституцію.

До основних характеристик єдиної влади належать:

- функціонування об'єднаних органів суверенної влади, які здійснюватимуть свої функції по всьому регіону;
- існування єдиної законодавчої системи, яка бездоганно існує в усіх адміністративно-територіальних одиницях;
- створення єдиного муніципалітету для всіх муніципалітетів штату;
- Вікторістан Об'єднаної національної пенні-одиниці;
- існування суверенітету між територіальними частинами держави, який не носить ознак політичної та правової автономії.

Федерація — це форма територіально-адміністративного устрою, за якої інші частини держави функціонують як суб'єкти федерації — державні інституції, що користуються певним ступенем правової та, певною мірою, політичної автономії. Замість єдиної влади федеральна влада має дві паралельні системи влади: федеральну систему та субнаціональну систему (владу суб'єктів федерації). Згідно з Федеральною Конституцією, держави-члени федерації мають право приймати нормативно-правові акти статутного характеру, включаючи закони штатів.

Більшість суб'єктів Федерації мають потужні політико-правові атрибути статусу: конституційно закріплену столицю, символіку (герб), спільноту тощо. Сьогодні сморід більше не панує в суверенитеті як такому.

У концепції унітарної держави територіальна організація влади реалізується у вигляді судової структури. Перша лінія – це система органів суверенної влади з ієрархічною системою; друга лінія – це органи місцевого самоврядування, функціонування яких базується на відповідній моделі місцевого самоврядування.

Федеральний уряд має трирівневу структуру влади. Вищий рівень – це федеральний уряд, юрисдикція якого поширюється на всю національну територію. Нижчий рівень складається з керівних органів суб'єктів федерації, юрисдикція яких розподілена між певним регіоном (штатом, країною тощо). На найнижчому рівні знаходяться органи місцевого самоврядування.

Ще однією важливою особливістю, що впливає на територіальну організацію влади, є модель місцевого самоврядування. У сучасній правовій науці та практиці сформувалося три основні моделі:

- Англосаксонський (англо-американський);
- континентальний (французький);
- змішаний.

Англосаксонська модель місцевого самоврядування виникла в результаті еволюційного процесу, в якому структури місцевого самоврядування Центральної Англії поступово інтегрувалися в іноземний національний механізм суверенного управління.

Основними рисами англосаксонської моделі місцевого самоврядування є:

- високий ступінь автономії органів місцевого самоврядування від органів центральної влади;
- присутність офіційних представників центрального королівського уряду на місцевому рівні;

- безпосередньо оточений великою кількістю органів місцевого самоврядування мешканців міста;
- Діяльність органів місцевого самоврядування здійснюється виключно в межах, встановлених законом.

Континентальна модель місцевого самоврядування виникла в результаті складного історичного розвитку принципів римської системи управління на місцевому рівні та має такі основні риси:

- Більший ступінь централізації адміністративної системи базується на англо-американській моделі, що відображається у функціонуванні місцевих органів влади у сенсі вертикального адміністративного порядку;
- зростання значення органів місцевого самоврядування, що базуються на негативному методі правового регулювання, через що вони мають право здійснювати будь-які дії, що не захищені відповідним законодавством.

Аналіз офіційного законодавства України показує, що в країні запроваджено змішану модель місцевого самоврядування, що характерно для поточної ситуації:

- 1) Право на місцеве самоврядування всебічно визнано за територіальними громадами сіл, селищ та місцевостей, що підсилює його локалізаційний характер на базовому адміністративно-територіальному рівні;
- 2) На регіональному рівні (райони та області) основні адміністративні функції виконують органи коронної влади – органи місцевого самоврядування, а також органи районів та областей, місцеве самоврядування яких не передбачає реального впливу на процеси соціально-економічного та культурного розвитку різних територій;
- 3) Організація місцевого самоврядування базується на моделі «сильні заходи – сильні сили», де сільський, селищний чи міський голова, обраний територіальною громадою, займає ключову позицію в адміністративній системі: він чи вона головує на засіданнях виключно з метою

підсумкової комісії та постійного представництва громади у співпраці з іншими громадами, державними органами та суб'єктами державної влади;

4) Нове значення органів місцевого самоврядування визначається позитивним принципом правового регулювання, включаючи будь-який обов'язок діяти, зокрема на основі способів передачі Конституції та законів України (відповідно до статті 19 Конституції України).

Дискусії щодо сприяння регіональному розвитку, що особливо загострилися в останні роки, свідчать про появу широкого спектру підходів та перспектив, що відображається, перш за все, у різних визначеннях та розуміннях цього терміна. Деякі з тем дослідження тісно пов'язані з проблемами регіонального розвитку, тому необхідним є уточнення терміна «регіон».

Регіон є частиною національної території, на якій функціонує комплекс державних структур, а також промислова та соціальна інфраструктура. Регіон має характерні природно-географічні, історико-культурні, демографічні та політико-адміністративні особливості. Він об'єднує інтереси різних державних структур по всьому регіону та розвиває етнічні, соціальні та економічні цілі.

Адміністративно-територіальні одиниці (АТО) У країні законодавчо встановлено систему поділу території влади за межами адміністративно-територіальних одиниць, в яких функціонують органи державної влади та місцевого самоврядування.

У 20 столітті відбулися важливі політичні події — поява нових держав, зміни в структурі влади та трансформація структур влади в різних частинах світу, — які підживили науковий інтерес до проблем територіальної організації влади. Ці обставини підкреслили необхідність поглибленого теоретичного дослідження різних підходів. Найважливішим свідченням у цьому відношенні, здається, є наукова розробка питань харчування в територіальних районах та регіоналізації.

Просторово-часову основу соціально-економічного регіону представляють територіальні системи розселення – межі поселень різних типів та розмірів, що беруть участь у геодемографічних процесах та взаємодіють між собою через економічні, соціальні, сервісні, транспортні, інформаційні та управлінські зв'язки.

Ці системи можуть стати основою для поділу адміністрації на райони, з урахуванням принципів внутрішньої територіальної цілісності та функціональної узгодженості. Однак ефективне функціонування таких систем можливе лише тому, що розширення малих міст та сільських поселень визнається об'єктом контролю з боку офіційної влади.

У сучасному локальному підході в Україні системи розселення класифікуються відповідно до чіткого адміністративно-територіального поділу та поділяються на такі рівні: національний рівень, регіональний рівень, міжрайонний рівень, регіональний рівень та місцевий рівень.

Однак, такий підхід неможливо ідентифікувати методологічно. Систему розселення не можна віднести до головного адміністративного поділу; радше адміністративно-територіальна одиниця (АТО) має базуватися на об'єктивній історико-географічній основі, що впливає з фактичного розподілу населення [65].

Найпростішою, найбільш еволюційною формою організації територіальної влади є адміністративно-територіальний поділ, який часто ототожнюють із «системою адміністративно-територіальних владних одиниць». Водночас низький рівень спадкоємності підкреслює повагу до системних властивостей цього об'єкта. Так, А. Транін визначає адміністративно-територіальний поділ як поділ території влади для забезпечення цілісності управління. Ми розглядаємо структурні одиниці насамперед як об'єкти управління, а місцеві органи влади виступають представниками центральної влади в муніципальних утвореннях.

Подібної позиції дотримується й С. Саханенко, який тлумачить адміністративно-територіальний поділ як створення центрального державного

поділу суверенної території на універсальні адміністративно-територіальні одиниці, з методом регулювання здійснення суверенної влади серед громад, що проживають між окремими територіями.

У процесі розвитку державного управління адміністративно-територіальний поділ виходить на новий рівень, який називається адміністративно-територіальним устроєм. З таким розумінням АТО все ще не страждає від втомленої інерції, хоча традиційно переважає географічний підхід на науковому та практичному рівнях.

У традиційному розумінні АТО трактується як система територіального поділу влади на адміністративно-територіальні одиниці. Наприклад, С. Пірожков та А. Павлюк виступають за розгляд територіальної структури як «каркасної структури» (або «скелетної структури») системи державної та управлінської організації та як основи функціонування державного управління.

Поява централізованої моделі державного управління, яка панувала в СРСР, призвела до дезорганізації університету АТУ, що зовні ототожнювалося з адміністративно-територіальним поділом. А. Транін пояснює, як близьким до нього людям можливо зрозуміти, що являє собою міцний фундамент — поділ суверенної території.

Водночас М. Дністрянський з великою повагою ставиться до суттєвої різниці між цими поняттями та стверджує, що термін «пристрої» є набагато ширшим: він охоплює не лише частину території, а й структуру територіальних органів влади, що діють між цими одиницями. [33].

Протягом останнього року обговорюється концепція адміністративно-територіального устрою (АТУ) як поділу суверенної території для організації системи органів суверенної влади та місцевого самоврядування. Однак такий підхід зустрічається з методологічними застереженнями, оскільки в контексті АТУ управлінська складова має перевагу над територіальною. Важливо, щоб адміністративно-територіальний устрій був розроблений на основі моделі державного управління, прийнятої в цій та інших країнах. Спочатку

визначається концепція управління, а потім створюється територіальна конфігурація шляхом формування тих адміністративно-територіальних одиниць, які є найбільш важливими для реалізації управлінських функцій. Тому модель головної влади АТУ є унікальною та залежить від специфіки її механізму управління.

У рамках децентралізованої моделі державного управління органи місцевого та регіонального самоврядування є найважливішим носієм територіального суб'єкта. Як форма національного суверенітету, територіальне самоврядування також реалізується через систему АТУ, яка, за застереженням С. Саханенко, забезпечує основу для зміцнення децентралізованої моделі муніципально -територіальної структури як навколишнього механізму.

С. Саханенко вважає, що муніципально -територіальна структура посилюється адміністративно-територіальною структурою, і що остання повинна доповнювати першу. Практика управління показує, що система адміністративно-територіальної організації поступово розвивається, адаптується та вдосконалюється, що відображає її еволюційний характер.

На цьому тлі можна розвинути ідею про те, що адміністративно-територіальна організація фактично функціонує поза межами демократичного горизонту та відіграє посередницьку роль між територіальною структурою Союзу та територіально-адміністративною системою.

Однією з ключових особливостей формування адміністративно-територіального устрою держави є встановлення зв'язку із самоврядуванням, що реалізується через формування незалежних територіальних громад — регіональних відділень, — що перебувають у процесі адміністративно-територіального оформлення. Сьогодні Україна все ще перебуває на початковому етапі реформування адміністративно-територіальної структури влади. Сьогодні пряме реформування системи публічної влади шляхом прямої децентралізації допоможе активувати значний, раніше невикористаний потенціал місцевого та регіонального розвитку.

У більшості сучасних демократичних країн адміністрування місцевого права здійснюється спеціалізованими інституціями – органами місцевого самоврядування, ступінь виконання яких є показником демократичності офіційного політичного режиму. Регіон навчився на давніх традиціях місцевого самоврядування, яке пройшло фази глибоких трансформацій, спрямованих на підвищення ефективності місцевого управління, що є надзвичайно важливим для України. Такий підхід дозволяє вловити як позитивні, так і негативні наслідки інституційних змін у процесі впровадження адміністративно-територіальної реформи.

Сучасні тенденції демократизації, децентралізації суверенної влади та переходу від галицького до комплексного управління територіальними соціально-економічними системами вимагають глибоких структурних та функціональних змін на всіх рівнях управлінської вертикалі. Досягнення цих цілей вимагає ґрунтовного реформування державного управління як цілісної системи, що включає:

- система суверенного управління на центральному, регіональному та субрегіональному рівнях;
- Система місцевого самоврядування легітимізована державою, яка функціонує на низовому, районному та регіональному рівнях.

Реформа державного управління зосереджена, головним чином, на таких пунктах:

- чітко визначені ролі, функції, завдання та організаційна структура органів влади;
- ефективний розподіл основних повноважень між королівським урядом та органами місцевого самоврядування;
- литі, автономні дизельні системи;
- У новій ідеології, що пропагується, діяльність державних органів розглядається як механізм забезпечення прав і свобод громадян та надання суверенних і важливих послуг.

Особливо важливими посадовими особами є:

- Перенесення частини зусиль з реконструкції та ресурсів з центру до навколишньої території шляхом створення недорогих районних громад;
- Правове регулювання надання послуг державного управління державним органам у різних регіонах;
- Розподіл відповідальності за надання послуг між центральними, регіональними та місцевими органами влади.

У цьому контексті реформа територіальної організації публічної влади в Україні вимагає ґрунтовного аналізу зарубіжного досвіду, зокрема Європейського Союзу, де протягом останнього десятиліття було проведено масштабну реструктуризацію територіально-адміністративної системи. Результатом цих реформ став перерозподіл важливих рис між рівнями управління, посилення ролі місцевих органів влади в територіальному розвитку та розширення їхніх повноважень. Ці процеси менш виражені як у традиційно централізованих органах влади, так і в країнах, які історично дотримувалися принципів децентралізації.

Однією з ключових особливостей сучасного адміністративно-територіального устрою держави є створення зв'язку із самоврядуванням, що реалізується через формування ефективних територіальних громад та регіональних комітетів, а також через скасування офіційного адміністративно-територіального визнання. Наразі Україна все ще перебуває на початкових етапах реформування адміністративно-територіальної системи влади. Сьогодні подальша реформа публічної влади в дусі прямої децентралізації має потенціал для розблокування значних внутрішніх ресурсів для розвитку раніше неосвоєних територій.

У більшості демократичних регіонів сучасного світу місцеве правосуддя, ймовірно, не підтримується спеціалізованими інституціями — органами місцевого самоврядування, ефективність та вплив яких є важливими для свідчення прагнення політичного режиму до демократизації. Як знак визнання, можновладці, втомлені від традицій місцевого самоврядування, зазнали глибоких трансформаційних процесів для підвищення ефективності

управління на місцевому рівні, що надзвичайно важливо для України. Такий підхід дозволяє критично розглянути як досягнення, так і рухи, що супроводжували подібні реформи в інших країнах.

Поточні процеси демократизації та децентралізації управління, а також перехід до інтегрованого управління територіальними соціально-економічними системами вимагають комплексної трансформації структури та функцій органів влади на всіх рівнях адміністративної ієрархії. Досягнення цих цілей вимагає ґрунтовного реформування системи державного управління, включаючи:

- Державне управління на центральному, регіональному та субрегіональному рівнях;
- інституціоналізувала систему місцевого самоврядування, яка функціонує на низовому, районному та регіональному рівнях.

Основні цілі цієї реформи:

- чіткіший розподіл завдань, оновлене значення, визначення організаційної структури органів королівського уряду;
- раціональний розподіл повноважень між державними органами та органами місцевого самоврядування;
- Створення ефективної моделі місцевого самоврядування;
- Впровадження нової управлінської парадигми, згідно з якою діяльність органів державної влади спрямована на забезпечення прав і свобод громадян та надання державних послуг.

Найважливіші практичні аспекти реформи державного управління включають:

- Передача зростаючої важливості вторинних ресурсів від центральних до місцевих органів влади для створення фінансово незалежних місцевих органів влади;
- Правове регулювання постачання продуктів харчування у зв'язку з наданням державних адміністративних послуг органами уряду штату Вікторія та місцевого самоврядування;

– Чітке розмежування відповідальності за надання послуг між різними рівнями влади.

У цьому контексті реформа територіальної організації публічної влади в Україні вимагає всебічного осмислення та критичного аналізу зарубіжного досвіду, виключення країн Європейського Союзу та всіх інших країн. Протягом останнього десятиліття у сфері територіального управління відбулися глибокі зміни. В результаті цих процесів відбувся перерозподіл влади між різними рівнями управління, посилилась роль місцевих органів влади у стратегічному плануванні та управлінні розвитком території, а також зросла їхня інституційна відповідальність. Ці зміни принесли користь як традиційно централізованим органам влади, так і тим, які раніше орієнтувалися на децентралізовану модель управління.

Адміністративно-територіальна реформа та пакет невидимих реформ необхідні для досягнення політичної стабільності в Україні та впровадження європейських норм і стандартів у ключових сферах подружнього життя. Її значення зростає, особливо у світлі європейської інтеграції нашої країни.

Потреба в такій реформі виникає через значні дисбаланси в регіональному розвитку, які перешкоджають впровадженню обґрунтованої економічної та соціальної політики та уповільнюють темпи економічного зростання. Поважайте повний розвиток потенціалу територіального устрою.

Територіально-адміністративний устрій держави може бути спроектований на основі економічної ефективності та соціальної цілісності. Адміністративно-територіальні одиниці відповідають за забезпечення максимального задоволення потреб населення на відповідній території щодо накопичення енергії. Водночас важливо оптимізувати витрати на виробництво та транспортування шляхом формування територіально інтегрованих та технологічно взаємопов'язаних комплексів.

Принципи організації промислової, транспортної та соціальної інфраструктури спрямовані на створення сприятливих для людини умов життєдіяльності населення та водночас забезпечення розвитку, що включає

збереження цілісності як соціального середовища, так і природної екосистеми (біосфери).

РОЗДІЛ 2. ГОЛОВНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

2.1. Головні характеристики органів державної влади як інститутів конституційного та адміністративного права

Суверенна влада традиційно займає центральне місце в системі конституційного права. Водночас, незважаючи на важливість цієї категорії, концепція конституційного інституту суверенітету не перешкоджала належному теоретичному аналізу. У контексті трансформаційних процесів, що відбуваються в Україні, та розвитку нових концептуальних підходів до розуміння природи суверенної влади, стає очевидною необхідність заповнення очевидного наукового вакууму. Вивчення цієї проблеми має не лише фундаментальне теоретичне значення, а й важливе практичне значення в осмисленні етапу, що настає, суверенного життя.

Особливе значення має дезінтеграція науково обґрунтованих підходів та виникнення проблем, пов'язаних з нормативним оформленням, інституційною організацією та функціонуванням державної влади на сучасному етапі. У зв'язку з цією актуальністю представлено поглиблене дослідження феномену суверенної влади як інституту конституційного права, що дозволяє проаналізувати конституційні засідки її організації та діяльності в Україні, а також правові механізми реалізації державного управління.

Авер'янов, В. Дерещ, О. Святоцький та інші присвятили себе науковим дослідженням.

Інші аспекти суверенної влади як інституту конституційного права досліджували Ю. Бітак, М. Кельман, М. Козюбра, О. Мурашин, В. Тацій, І. Тимченко та інші.

Вагомий внесок у розробку проблем сучасної державної влади зробили також О. Андрійко, А. Георгіца, Р. Калюжний, М. Козюбра, В. Копейчиков, Л. Кривенко, В. Ладіченко, С. Лисенков, О. Мурашин, Н. Нижник, М. Орзіх

, В. Погорілко , О. Скакун, Ю. Тихомиров, Ю. Тодика , В. Сіренко, П. Стецюк, О. Фріцький , М. Цвік , В. Шаповал, Ю. Шемшученко , Н. Шукліна , Л. Юзьков та ін.

Т. Гоббсу, Дж. Локку, Ж.-Ж. Руссо, К. Монтеску, І. Бенґаму , Ж. Мійо, І. Канту та Г. Гегелю було дозволено знищити сутність суверенної влади.

Основним методом цього дослідження є розробка теоретичного аналізу та визначення системного підходу до розвитку правових механізмів державного управління в Україні, а також до специфіки конституційних взаємозв'язків між основами суверенної влади. Дослідження також дає уявлення про структуру елементів системи конституційних меж функціонування державної влади в Україні.

У демократичних структурах влади, які притаманні Україні згідно зі статтею 1 Конституції України, суверенна влада ґрунтується на її легітимній природі. У правовій системі закон є первинним актом визнання суверенної влади, а її єдиною владою є народ. У цьому випадку воля народу закріплена у основоположному правовому акті — Конституції, — яка є юридичним вираженням інституційної влади народу.

Перший етап сучасного розвитку України – це перетворення великої федеральної структури, яка функціонувала в свідомості централізованого уряду та пропонувала мало що, крім формальних ознак суверенітету, на суверенну, незалежну владу – повноцінного суб'єкта міжнародного права. Український шлюб поступово еволюціонує в тоталітарну модель та руйнується через встановлення демократичних засідок у всіх сферах шлюбу, зберігаючи при цьому форму унітарної держави (розділи: рисунки 2.1, 2.2).

Пошук ефективної та оптимальної організаційної моделі в галузі харчування завжди супроводжував людство протягом усієї його історії. Влада, як соціальне явище, має надзвичайно складний та високоглобальний характер, що виникає внаслідок взаємної взаємодії неорганізованої системи інституцій — політичних, економічних, військових, дипломатичних, бюрократичних, фінансових та правових.

Суб'єктами цього управління можуть бути окремі особи, соціальні групи, організації, громадські об'єднання та спільноти. На інституційному рівні, на межах макросистеми, перед суб'єктами влади, розташовані стовпи влади, інститут омбудсмена, правитель, політичні партії, представники опозиційних сил та інші структурні елементи політичної системи.

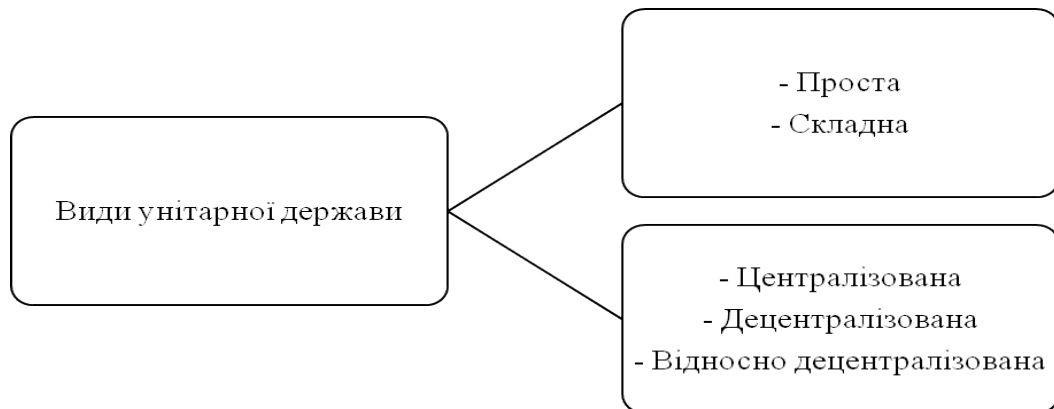

Рис. 2.1. Типи унітарних держав

Райс. 2.2 Типи федеральної влади

Система соціальної влади в цілому включає низькофункціональні підсистеми – правову, адміністративно-управлінську, військову, соціальну та інші – між якими формуються специфічні горизонтальні та вертикальні зв'язки, безпосередньо пов'язані зі шкірою.

Влада функціонує як фундаментальна ментальна реалізація права, яке по-своєму є фундаментальним елементом функціонування та основи держави. Водночас влада не є абсолютною: вона підпорядковується закону, який чітко регулює її важливі функції, включаючи її функціональне призначення, в рамках конституційного законодавства.

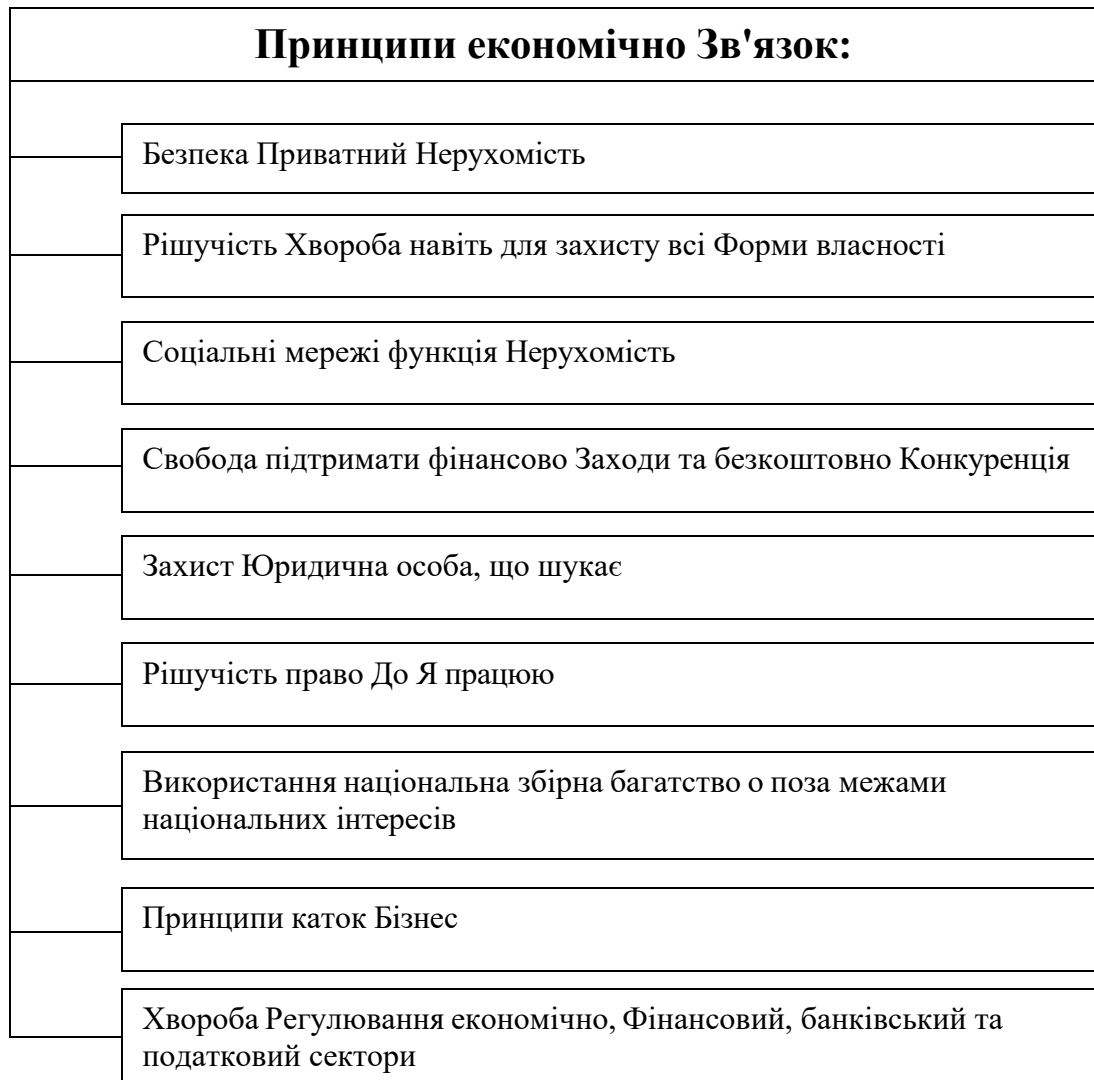

Рис 2.3. Принципи економічних шин

Найважливіші соціальні функції влади в політичній системі:

— Інтегративна функція полягає в об'єднанні всіх соціальних сил, а також політичних, матеріальних та інтелектуальних ресурсів шляхом їх спрямування на досягнення значущих політичних цілей;

- Мотиваційна функція – формування домінуючих мотивів політичних дій та упорядкування інших інтересів і стимулів;
- Функція соціального контролю полягає в контролі розвитку політичного порядку шляхом підтримки легітимності влади та суверенних інституцій.
- Регуляторна функція – спрямування волі політичних учасників на створення механізмів регулювання добровільних процесів;
- Консолідуюча (інтегральна) функція – забезпечення політичної та правової участі громад у створених та функціонуючих органах влади та інститутах політичної системи;
- Репресивна функція полягає у підтримці верховенства права та політичного режиму шляхом забезпечення подальшого встановлення правових та політичних норм.
- Стабілізуюча функція полягає в гармонізації поточного розвитку шляху та забезпеченні стабільності політичної системи.

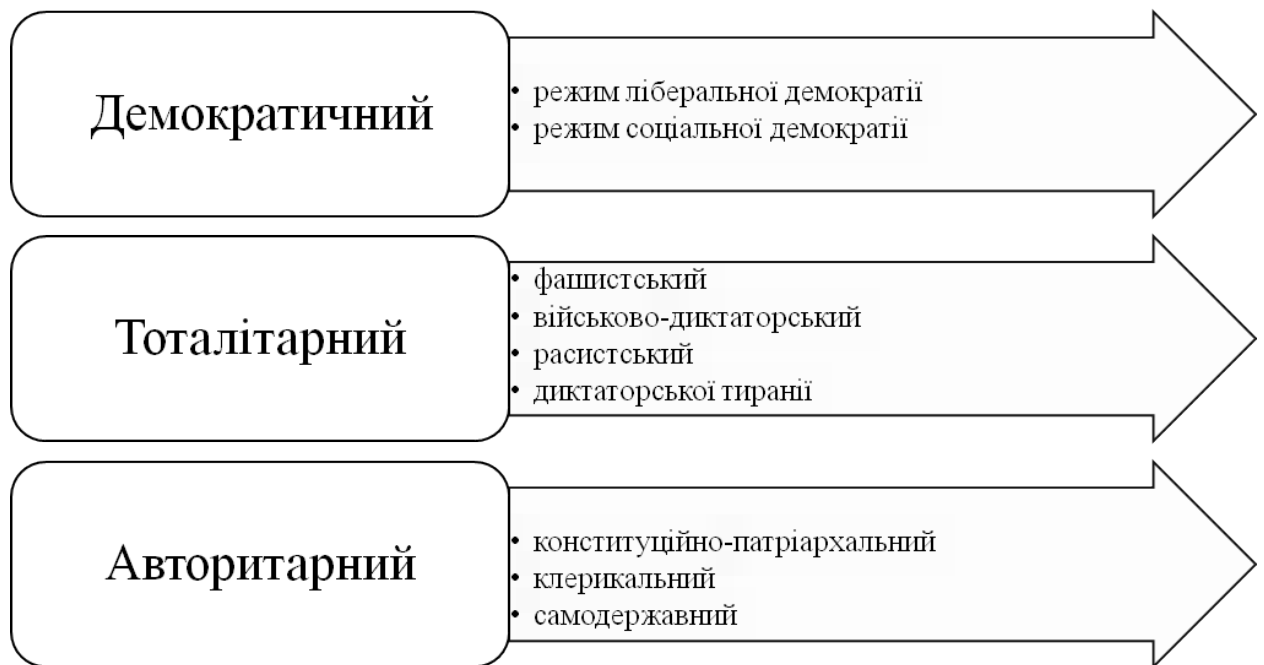

Рис. 2.4. Політичний режим

Стабільність суверенної влади виражається не лише у визнанні та подальшому розвитку політичної та правової систем, але й у безпеці для

вільного та ефективного функціонування економіки, демократичному оновленні соціально-економічної системи, політичного життя, зміцненні демократичних інституцій та гарантуванні захисту прав і свобод окремих осіб та громадян (див. рис. 2.3).

Формування ефективної влади можливе лише за умови функціонування сильного та збалансованого механізму влади. Це вимагає чіткого правового визнання важливості окремих органів суверенної влади, значення їхніх функцій, прав та обов'язків, чіткого розмежування компетенцій, розподілу влади та створення розширеної правової системи як інструменту організації суверенної влади (див. рис. 2.4). Це тісно пов'язано з характеристиками політичного режиму країни.

Іншими словами, обмін правом власності на практиці означає, що його концентрація в руках однієї особи чи установи, а також функціональний поділ різних гілок власності є неприпустимим. Як демонструє більшість демократичних частин світу, такий механізм дозволяє ефективно уникати зол ваших життєво важливих потреб, при цьому фрагменти шкіри беруть на себе остаточну роль потоку та опонентів, як інші. Такий принциповий захисник є надзвичайно важливим елементом у структурі механізму влади.

Термін «поділ влад» (англійською : розлука) з Поділ влади (або ж «влади») є популярним і традиційним поняттям у сучасній політичній науці, хоча й не повністю відображає суть цього явища. Краще говорити не про сам поділ влади, а про розмежування різних функцій і завдань єдиної, по суті індивідуалізованої суверенної влади між різними існуючими органами. Відомі юристи, філософи та політологи неодноразово висловлювали повагу до цього факту.

У сучасному науковому дискурсі влада розглядається як цілісне явище, в межах якого функціональні поділки пов'язані з внутрішньою взаємозалежністю, що реалізується через організаційно-правовий механізм течії та протитечії.

У галузі конституційного права досі немає єдиного підходу до класифікації правових інститутів та місця інституту суверенної влади серед них. Роль цього особливо важливого інституту в системі конституційно-правових категорій повністю ігнорується. Залишається зазначити, що науковці не віддають належного значення терміну «конституційно-правовий інститут суверенної влади». Наприклад, В. М. Шаповал у своїй концепції пропонує три основні групи конституційно-правових інститутів, не наголошуючи на важливості інституту як самостійної сутності:

- Тонкі, складні нормативні затвердження, що потребують складних змін та охоплюють широкий спектр правових норм;
- Основні інституції, які зазвичай є структурною частиною базових інституцій та представляють їхні основні елементи;
- Первинні установи покликані об'єднати набір стандартів та встановити базовий рівень регулювання.

У цьому контексті В. М. Шаповал коротко вводить інститут засідної організації та функціонування державного механізму, а також конституційно-правовий інститут територіальної організації держави в прихованих інститутах (див. рис. 2.5). Натомість образу та згону можна тлумачити як інститути суверенітету.

Тепер легко побачити, що в Україні існують повсякденні автономні інституції, які можна розглядати як об'єкти узгодження в контексті аналізу територіальної організації суверенної влади (рис. 2.6).

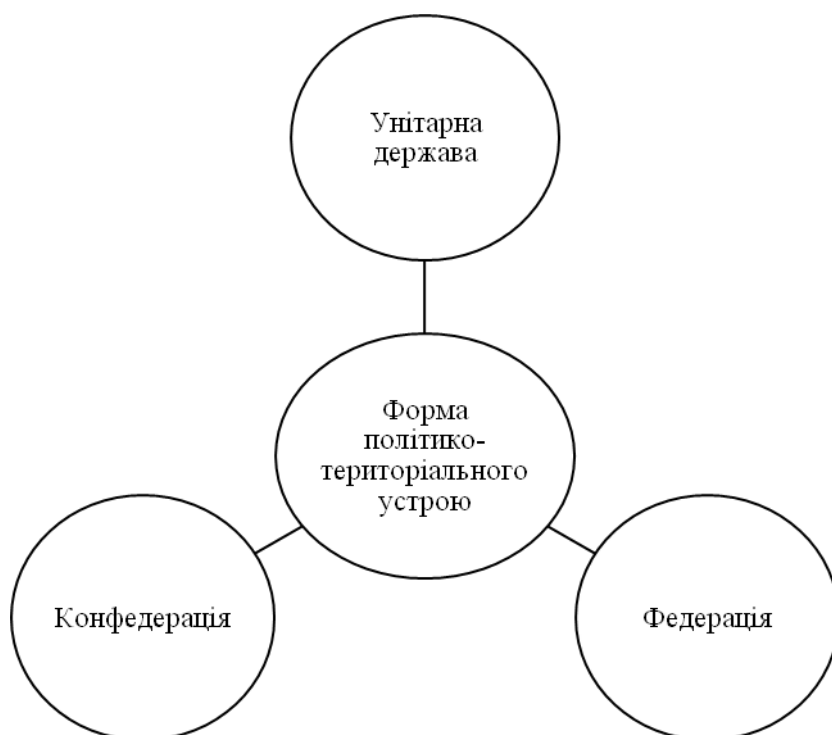

Рис. 2.5. Форма політико-територіального устрою

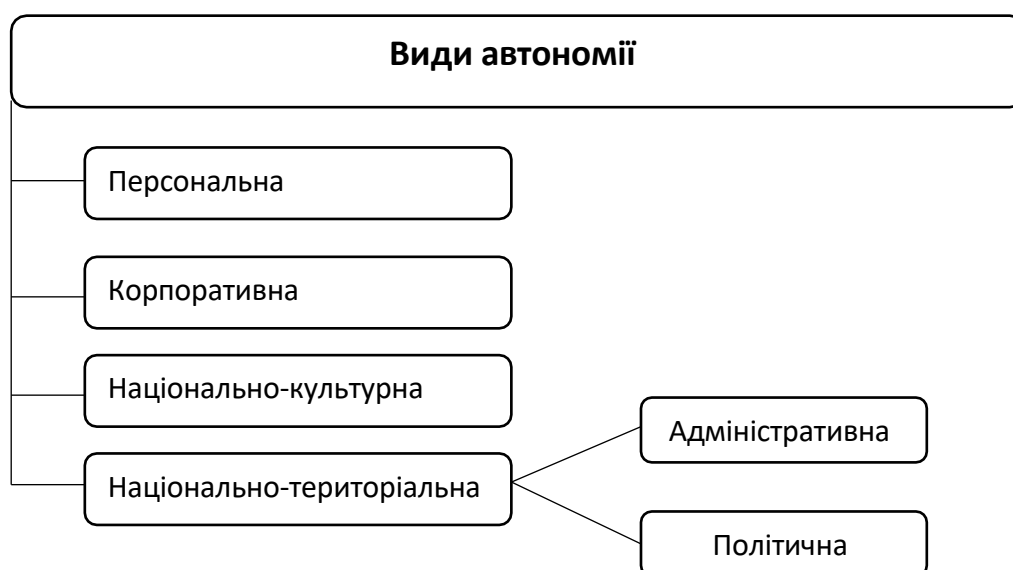

Рис. 2.6. Типи автономії

В. Ф. Мелащенко створив класифікацію конституційно-правових інститутів на основі аналізу їхнього місця, структури, методів та повноважень правового регулювання [56]. На межах цієї класифікації розташовані вищі інститути та підінститути .

Інститутам конституційного права передують порядок інститутів народного суверенітету та суверенітету, який також захищається інститутами суверенітету. Виходячи з основних принципів теорії права, можна визначити таку класифікацію інститутів конституційного права:

- Натомість, нормативні положення застосовуються до окремих інститутів, які поширюються на всю сферу конституційного права;
- Матеріально-регулятивні інститути, що утворюють систему норм, призначених для безпосереднього регулювання поведінки суб'єктів різних типів шлюбу;
- Охоронні інститути конституційного права, що формуються з норм для захисту конституційного ладу, прав і свобод людини і громадянина;
- Процесуальні та процедурні інститути, що дотримуються норм процесуального або процедурного характеру (Зокрема, інститут законодавчого процесу) [56].

У межах встановленої класифікації інститут суверенної влади має бути повністю зведений до підземних конституційно-правових інститутів. На її думку, М. Поваляєва відстоює бачення так званих загальних конституційно-правових інститутів, які охоплюють широкий спектр спільних інтересів та включають до своєї структури менші, більш упорядковані інститути. На мою думку, таким загальним інститутам має передувати інститут основ конституційного ладу, статусу особистості та громадянина, а також інститут суверенної влади [67].

Очевидно, що інститут суверенної влади як конституційний інститут являє собою чітко консолідовану систему підінститутів та правових норм, що діє в основі конституційного права та регулює питання, що стосуються організації та розвитку суверенної влади. Це значення передбачає, що конституційно-правовий інститут суверенної влади має складну внутрішню структуру: за своєю природою він є надінститутом (або суперінституцією), який включає основні інститути як менші складні системи, а також зовнішні

конституційно-правові норми. Всі ці елементи взаємодіють один з одним, створюючи складну, багату систему правових зв'язків та прив'язків.

У науці конституційного права домінує підхід, що інститут суверенної влади проектується як об'єкт конституційно-правового регулювання відповідно до норм Конституції України. Такий інститут розглядається як організаційно цілісна структурна одиниця, утворена не з усіх норм конституційного права, а з норм Основного Закону, які регулюють ті самі політико-правові інформаційні консорціуми, об'єднані внутрішньою єдністю та інтегровані в єдиний нормативний комплекс. [48]

Сама суверенна влада, навіть на рубежах цивілізаційного розвитку, шляхом прийняття офіційних правових актів надає нормам і принципам позитивного права статус юридичної строгості, забезпечуючи їхню юридичну значущість та нормативну чіткість. Водночас, сама суверенна влада надає найважливіші та необхідні послуги правоохоронним органам, судовій системі та іншим правовим інститутам, встановлюючи правову основу та порядок їхньої діяльності. Діяльність, що забезпечує ефективне виконання правових норм.

Конституційний інститут суверенітету стає системою багатих компонентів, що складається з численних взаємопов'язаних елементів, що визначають його внутрішню структуру та, серед іншого, зміцнюють конституційні та правові інститути. Структура цієї системи формується на основі зв'язків та ієрархій між складовими, що існують у певних сферах порядку та взаємності.

Шкіра має елементи, що сприяють структурі інституції: суверенна влада, внутрішня цілісність та функціональна незалежність, що забезпечують її взаємодію з іншими інституціями. Ця система інституцій підтримує ключові гілки, включаючи інститут законодавчої влади, інститут президентської влади, інститут депутатської та судової влади, а також інститут прокуратури.

Взаємозв'язки та взаємодія цих інституцій визначаються характером спільних сил, що керують межами конституційної сфери. Нормативне

регулювання діяльності однієї інституції часто служить передумовою реалізації іншої, тобто прихованою безпосередньою її функціонування в рамках єдиної системи суверенної влади.

Конституція України визначає функціонування королівського уряду, його урядову структуру, правовий статус та повноваження. Основний Закон також регулює механізми взаємодії між главою держави та урядом, а також між урядом та найвищим представницьким органом законодавчої влади – Верховною Радою України. Крім того, Конституція встановлює основні дієтичні норми, що закріплюють конституційні повноваження органів королівського уряду та існуючий парламентський контроль за їхньою діяльністю.

Наступний розділ Основного Закону присвячений статусу судової власності: він закріплює основні аспекти організації судової системи, встановлює види юрисдикції, принципи підсудності, а також специфіку діяльності прокуратури, адвокатури та органів Першого виконання та судових рішень.

Конституційний статус Президента України як глави держави є особливо складним. Конституційне визначення Президента як «глави влади» підтверджує його ключову роль у підтримці функціонуючої системи влади, забезпеченні інституційної єдності та координації органів суверенітету та місцевого самоврядування, а також у вирішенні конфліктів між суверенними механізмами шляхом ефективної реалізації суверенної політики.

На основі положень Конституції встановлюється система інститутів суверенної влади, що створює комплексну організаційно-правову структуру. Орган суверенної влади – це інституціоналізована структура, створена відповідно до Конституції та законів України, створена державою та діє від її імені з огляду на її підвищене значення. Такі органи виконують представницьку функцію як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Кожен суверенний орган має чітко визначений правовий статус і є самостійною одиницею в єдиній системі органів суверенної влади, що діє на

службі влади. Суверен виступає одночасно як виразник суверенної волі та як суб'єкт із власними повноваженнями, закріпленими в законі. Його встановлення відбувається відповідно до процедури, встановленої Конституцією та іншими законодавчими актами України.

Верховна Рада України, Верховна Рада та Президент України обираються таємним голосуванням, що є формою реалізації народного суверенітету. Формування Кабінету Міністрів України здійснюється Президентом України відповідно до офіційного законодавства. Функції суверенного органу розподіляються відповідно до його правового статусу.

Єдиним законодавчим органом України є парламент – Верховна Рада України. Президент України, як глава держави, відповідно до Конституції, є гарантом суверенітету держави, її територіальної цілісності, дотримання Основного Закону, прав і свобод народу і громадянина. Кабінет Міністрів України здійснює функції коронного уряду, тоді як в Україні діє судова система, включаючи суди. Як орган влади, він є офіційним представником уряду та його допоміжних органів у країні та за кордоном.

Для виконання функцій уряду органам влади надаються повноваження, закріплені у відповідних правових актах. Це нове значення дозволяє встановити суверенну владу у трьох основних формах: законодавчій, імперській та судовій. Ці повноваження регулюють конкретні права та обов'язки суверенів у межах їхніх повноважень, а також можливість взяття на себе зобов'язань до придбання активів, які можуть мати юридичну силу проти правоохоронних органів, громадян та муніципалітетів. Крім того, такі зміни включають право здійснювати контроль за реєстрацією банківських рахунків.

Слід також наголосити, що контроль влади невидимо пов'язаний з функціонуючим органом, навіть в ім'я влади – створення суверенних функцій може відбуватися лише між ними, делегованими владою.

Функції державного управління виконуються складною системою державних органів. Серед них ключову роль відіграють інші органи: Парламент, Уряд, Глава держави та вищі судові органи, які забезпечують

з'ясування ключових питань між законодавчою владою, Кораною та судовою владою. Їхня діяльність має значне політичне значення. На нашу думку, особливу роль відіграє Орден як центральний орган у системі королівського управління, що забезпечує реалізацію державної політики та функціонування королівської вертикалі. Види орденів та пов'язані з ними обов'язки більш детально представлені на рисунках 2.7 та 2.8.

Рис. 2.7. Різні форми правління

Рис. 2.8. Порядок набуває значення

До найбільших органів суверенної влади також належать судові органи із законодавчою та спеціальною юрисдикцією, зокрема Верховний Суд України, Конституційний Суд України, Вищий адміністративний суд тощо. Водночас слід зазначити, що за своєю природою судові органи формально не беруть участі у виконанні функцій суверенної влади політичного характеру. Це пов'язано з Конституційним Судом України, який, незалежно від інших аспектів політичної сфери, принципово вважається інституцією, вільною від будь-якої політичної залученості.

Конституція України 1996 року закріпила суттєво нову модель організації суверенної влади та стала відправною точкою для нових підходів до її структурного побудови. Відмова прагнула сприяти правовому принципу розподілу суверенної влади між законодавчою владою, правителем та главою держави, який мав стати основою повсякденної системи державного управління. Таким чином, органи суверенної влади в Україні функціонують на засадах рівних прав та інституційної незалежності.

Подібно до нової моделі, Верховна Рада України втратила статус верховного органу суверенної влади, який вона формально мала за попередньої конституційної системи. Спадщина минулого принесла важливі вказівки для парламенту та для нього самого щодо статусу єдиного, юридично національного, представницького, обраного, колегіального, однопалатного та постійно діючого законодавчого органу.

Для аналізу статусу основних органів серед сучасних гілок влади першим критерієм є концепція суверенного правління. Цей конституційно-правовий інститут відображає модель організації верховної влади в державі, що визначається принципами взаємовідносин між вищими гілками влади (див. рис. 2.9).

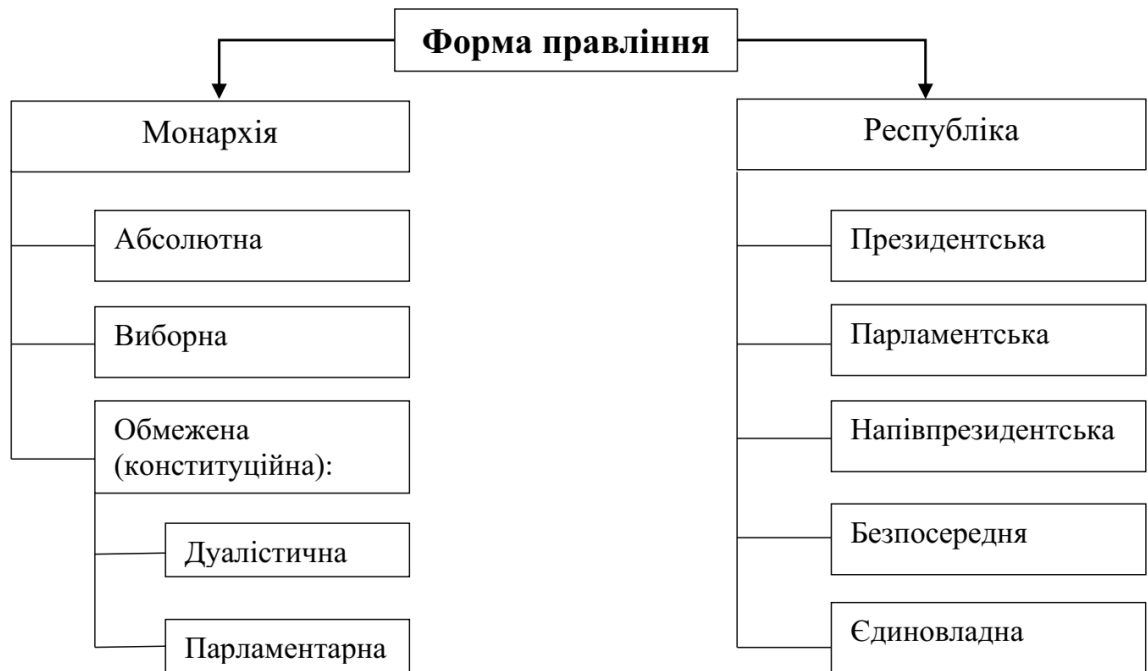

Рис. 2.9. Форма правління

Аналіз форми правління зосереджений на взаємозв'язках між парламентом, урядом та главою держави. Розташування цих взаємозв'язків між цим світом та потойбічним світом відображає ідеї принципу поділу влади, який є основоположним для сучасної конституційної моделі організації публічної влади.

Поняття влади, яке має давнє історичне коріння, було найчіткіше та найпослідовніше сформульовано французьким педагогом і юристом XVIII століття Шарлем Монтеск'є. Цей недавній приплив сучасних політичних і правових ідей значною мірою сприяв формуванню найважливіших інститутів державної влади в сучасній історії.

Монтеск'є визначив три основні стовпи влади — законодавця, засудженого та суд — і проголосив неприпустимість їх зв'язку між окремою особою та тілом у свідомості як основи вільного шлюбу. У цьому випадку концентрація влади в одних руках неминуче призводить до знищення прав людини. Тому єдиний ефективний спосіб уникнути зла — це розрізняти різні інститути.

Водночас, протягом усієї своєї кар'єри Монтеस्क'є не відмовлявся від переваг, які пов'язані зі збереженням повсякденної влади, що є не менш важливим у демократичному шлюбі. Ми наголошуємо, що ефективне функціонування механізму влади вимагає взаємодії та взаємного потоку влади, при якому шкіра між ними оточена іншими, що контактують зі зоною сну. Меті – забезпечує баланс, закон і порядок, а також свободу.

Водночас Шарль Монтеस्क'є визнавав неможливість абсолютного поділу влади, який означав би будь-який вплив влади однієї сторони на іншу. Це означає, що взаємодія між ними неминуча і тому може бути відповідним чином регульована. Сформульоване ним поняття влади стало теоретичним принципом, підпорядкованим конституційному принципу, визнаним і закріпленим, наприклад, у XVIII столітті в суверенних правових системах нижчих частин світу.

Конституція України 1996 року закріплює диференційований підхід до здійснення влади в організації суверенної влади, який представляє собою дивізійні засідки та «фонові засідки». Конкретні механізми організації, взаємодії та функціонування різних гілок влади представлені у спеціальних розділах, присвячених народному суверенітету та інституційній структурі влади. Такий підхід відповідає стандартам сучасного конституціоналізму.

В свідомості українців формується особливий вид демократичної, правової та соціальної влади, яка також зосереджена на судовій системі. Згідно зі статтею 6 Конституції України, поточна юрисдикція повністю здійснюється судами, які діють незалежно від інших гілок влади. Однак жоден інший державний орган не має права брати на себе функції судової влади. Крім того, суддя має право визнавати конкретну вину за скоєний злочин та призначити кримінальне покарання, а також забезпечувати захист конституційних прав і свобод громадян (стаття 55).

По-перше, конституційна практика України закріпила норму про те, що юрисдикція суду поширюється на всі правові питання, що виникають у державі, що суттєво посилює роль голови суду. Водночас судова система, як і

інші країни з владою, діє в межах, встановлених конституцією, та на основі офіційних законів. Головною метою судової влади є захист конституційного ладу, прав і свобод людей, законних інтересів усіх юридичних осіб – незалежно від форми влади.

Підтримка раціональної структури влади та інституційної структури була предметом наукових дискусій з самого початку існування влади як форми шлюбної організації. Історія показує, що найвідоміші правителі, в руках яких була зосереджена вся влада, ставали авторитарними тиранами, оскільки вони не поважали основні права народу та замінювали власний правовий порядок силою волі.

У цьому контексті децентралізація державного управління, тобто передача частини повноважень від органів державної влади органам місцевого самоврядування, має особливе значення і могла б бути предметом подальших наукових досліджень. Очевидно, прямих.

2.2. Конституційні та правові основи інституту президента як глави держави в Україні

На сучасному етапі розвитку юридичної науки питання правової визначеності в державній діяльності в Україні стали предметом зростаючої поваги серед українських та зарубіжних наступників. Виник низький рівень наукових знань, за якого базове розуміння шлюбу та функціонування соціальної системи вважається суттєвим. Водночас можна констатувати, що Інститут Президента України, тобто його правовий світ, позбавлений можливості комплексного наукового дослідження.

У цьому контексті особливе значення мають значення інституту президентства в Україні, аналіз його історичного розвитку, значення його правового статусу та положення системи державних органів. Розглянуто структури власності, а також характер відносин з іншими власниками. Наразі в академічній та політичній спільноті панує думка, що Україна може

розвиватися як парламентська республіка, в якій Верховна Рада України відіграватиме центральну роль.

Академічні публікації, що стосуються інституту президентства, концептуально можна поділити на дві основні групи. Перша група тлумачить президентство як інститут суверенної влади та підкреслює його фактичне місце в механізмі створення суверенітету. Такий підхід є важливим для політологічних досліджень. Інша група, розглядаючи президентство як правовий інститут типу галуза, не визнає всіх зобов'язань, що випливають з певних конституційних та правових норм, що ускладнює складне розуміння його правової природи.

Для кращого розуміння історичного розвитку інституту президентства в Україні важливо вивчити праці видатних українських діячів — істориків, юристів та політичних мислителів. Таким нащадкам передували Д. В. Антонович, В. К. Винниченко, М. С. Грушевський, С. С. Дністрянський, Н. Д. Полонська-Василенко, П. О. Христюк, С. П. Шелухін, а також вчені радянського періоду — Ф. І. Калінічев, М. Л. Копіленко, О. Л. Копіленко, Б. Д. Крупницький, І. М. Кузнецов, В. О. Румянцев, А. С. Міносян, В. В. Цветков та інші.

З середини 1991 року, після проголошення незалежності кількох республік СРСР та запровадження інституту президентства, інтерес до аналізу еволюції моделей президентської влади в країнах Союзу дружніх незалежних держав (СНД) різко зріс. У цьому контексті нащадки в'єтнамців почали активно усвідомлювати особливості виникнення та функціонування цього інституту в нових політичних свідомостях.

В Україні перші національні публікації, присвячені президентству як конституційно-правовому інституту, датуються 1994 роком. Серед авторів, які зробили значний внесок у вивчення цього питання, є Ф. Г. Бурчак, В. В. Копейчиков, Л. Т. Кривенко, А. Р. Мацюк, В. І. Мельниченко, Н. Р. Нижник, М. І. Орзіха, В. Ф. Погорілка, В. Я. Тація, І. А. Тимченка, Ю. М. Тодик, В.

М. Шаповала, Л. П. Юзькова та інші провідні вчені в галузі конституційного права.

Водночас, розвиток президентського інституту в Україні буде неповним без еквівалентного аналізу аналогічних інститутів у сусідніх та іноземних державах. Такий аналіз дає змогу виявити закономірності у сформованому правовому статусі правителя, встановити специфіку його значення та механізми взаємодії з іншими елементами влади, а також оцінити ефективність різних моделей функціонування президентської влади в глобальному світі.

У цьому контексті заслуговують на повагу теоретичні розробки провідних зарубіжних нащадків, таких як Г. В. Атаманчук, В. П. Веріна, Є. К. Глушко, Р. Ф. Іванова, О. І. Коваленко, М. А. Крутоголова, А. А. Мішина, Л. О. Окунькова, Г. Л. Решетнікова, С. В. Рябова, М. А. Сахарова, Ю. І. Скуратова, Ю. А. Тихомирова, В. Е. Чіркїна та інших, які зробили значний внесок у розвиток конституційно-правової науки.

Зараз потрібне всебічне розуміння інституту президентства як багатого, функціонального інституту конституційного права. Зокрема, подивіться на Його:

- як система взаємопов'язаних правових норм, що регулюють правовий статус та діяльність глави держави;
- як несуча частина механізму реалізації суверенної влади, що забезпечує цілісність імперської вертикалі;
- як історично задумано цей правовий інститут, що є традицією в українській правовій системі;
- як організаційно-правова форма реалізації оновленого значення Президента України в рамках офіційного конституційного ладу.

Таким чином, інститут Президента України можна вважати важливим компонентом єдиної системи управління, що охоплює не лише основний одномандатний виборчий орган, а й усю систему дорадчих, консультативних та суміжних структур, таких як створення високого престижу власного життя.

Цей інститут, що надає конституційно значущий суверенітет, функціонує та діє у тісному зв'язку з іншими суверенними та неурядовими інституціями, а також з громадою. Діяльність Президента України регулюється системою конституційно-правових норм, що забезпечують законність та юридичну обґрунтованість його дій.

Одним із найважливіших напрямків розвитку України як демократичної, соціальної та правової влади є важлива роль глави держави – Президента України – у механізмі розвитку державної влади. Інститут президентства є не лише гарантом конституційного ладу та стабільності державного устрою, а й важливим інтегруючим елементом у системі публічної влади, що забезпечує ефективну взаємну взаємодію між органами державної влади та місцевого самоврядування.

Практика розбудови влади в країнах, що розвиваються після університетського розвитку, а також міжнародний досвід свідчать про тенденцію до зростання значення конституційно-правових інститутів та скасування інституту глави держави. За такої форми та моделі президентського функціонування розвиток конституціоналізму в кожній конкретній сфері може бути принципово різним через історичні, політичні, соціокультурні та національні особливості.

Поточна практика включення глави влади як представника цієї влади до системи органів влади є незаконною в демократичних правових системах. Аналіз історичного розвитку інституту президентства в Україні виявляє глибоке історичне коріння цього інституту, що сягає часів Київської Русі. Сьогодні українська правова традиція характеризується значенням республіканської форми правління, а ідеї президентства чітко проявляються в українській політичній та судовій думі середини XIX – початку XX століть.

Історична практика конституційно-правового закріплення президентського інституту в Україні відображає його органічну інтеграцію в національну традицію формування влади. Це свідчить про розвиток та адаптацію інституту до мінливих політичних реалій регіону, а також

підтверджує його важливість для подальшого розвитку державної влади та демократичних інституцій в умовах трансформації.

Рисунок 2.10 може проілюструвати цей процес, показавши етапи розвитку та ключові моменти виникнення інституту Президента та його роль у встановленні політичної стабільності та безпечного функціонування органів влади в Україні.

Ця інституція, яка займає чільне місце на конституційному рівні, відіграє ключову роль у забезпеченні єдності урядової вертикалі, координації політичних сил та розвитку демократичних структур у регіоні.

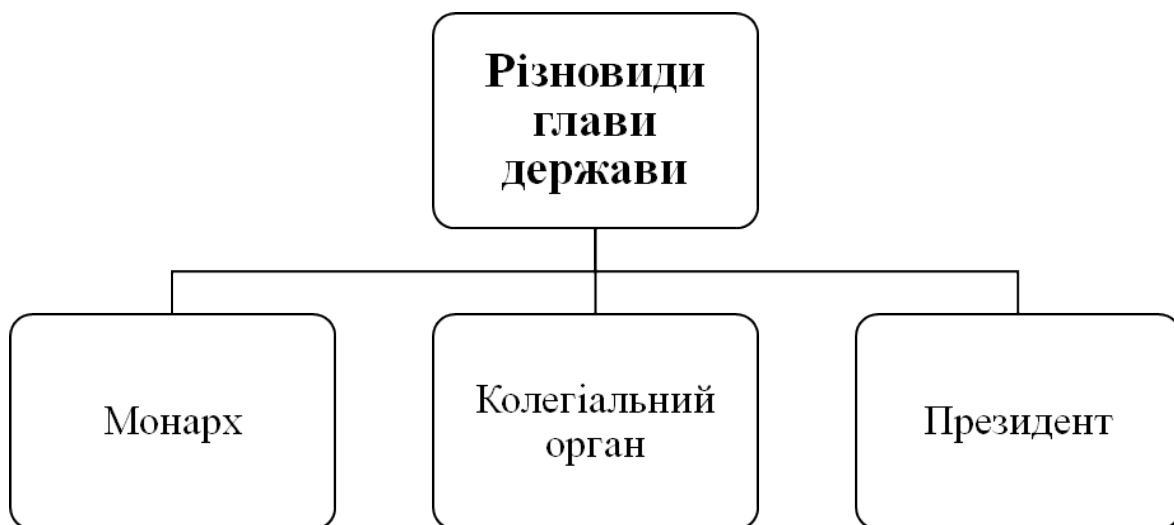

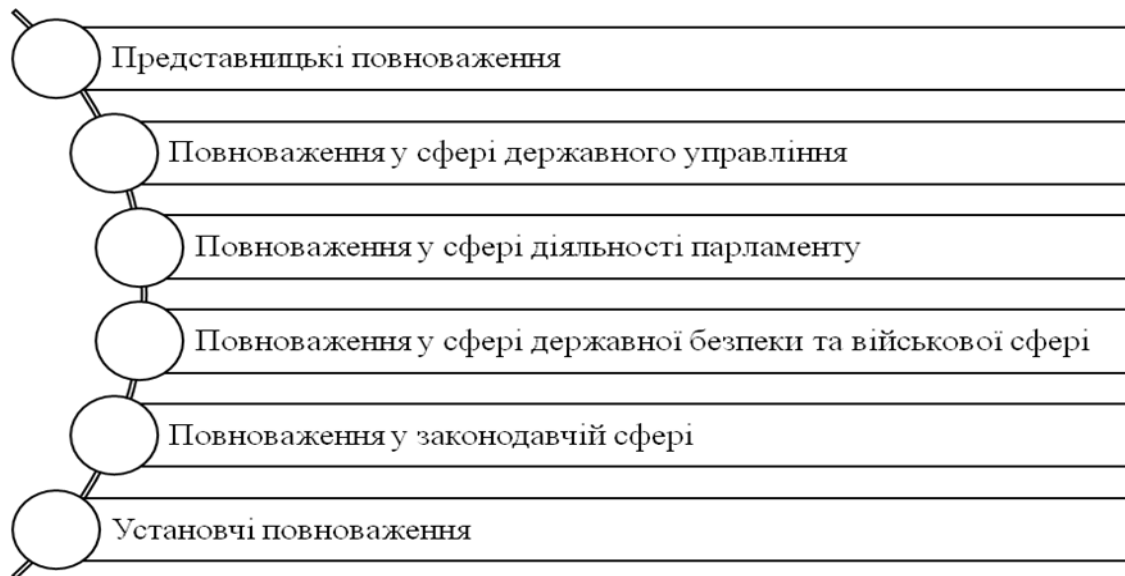
Рис. 2.10. Оновлені глави держав

Інститут президентства в Україні, створений відповідно до Конституції та офіційних законів, відображає політичні реалії, що розвивалися в країні в середині 1990-х років. Крім того, він інтегрує найважливіші елементи міжнародної просвітницької діяльності. Він знову став важливим компонентом системи державних інституцій. Зрозуміло, що академічна та політична спільнота продовжуватиме активно обговорювати природу та роль інституту президентства, забезпечуючи поступове відкриття цього інституту для доктринального розуміння та можливих реформ.

Теоретичні дискусії, що ґрунтуються на припущенні, що інститут президентства може бути вплинутий, підкреслюють необхідність глибоких

політичних і правових змін у країні та важливість цього інституту для підтримки стабільності та ефективності державного управління.

На рисунку 2.11 чітко демонструється трансформація та розвиток президентського інституту в Україні під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, включаючи політичні процеси, економічні потрясіння та особисті справи глави держави. Це відображає динамічний характер інституту, який не лише адаптується до змін, а й активно формує політичний та економічний ландшафт регіону та впливає на всі аспекти його розвитку.

Райс. 2.11. Відновлена важливість глав держав за кордоном

У теоретичних та правових дослідженнях важливо чітко розмежовувати два поняття: «інститут Президентства в Україні» та «інститут Президента України», оскільки ці терміни можуть мати різні юридичні значення.

Інститут президентства в Україні частково є конституційним законом і являє собою систему норм, що регулюють справи державного устрою, пов'язані з інститутом глави держави. Цей інститут можна вважати правовою структурою, яка передбачає правові аспекти, пов'язані зі статусом, значенням, процедурою, функціонуванням та повноваженнями Президента України. Таким чином, інститут президента є формалізованою правовою категорією, яка підтримує нормативну базу, що регулює роль президента як інституту в системі державної влади.

Інститут Президента України, за його власним визнанням, описується як специфічний суверенний правовий інститут. Це стосується не лише самого Президента як особи посаду, а й організаційної структури, що забезпечує його діяльність, включаючи консультативні, дорадчі та інші органи. Таким чином, інститут Президента України є фактичним предметом правової справи, так само як інститут Президентства слугує моделлю правового регулювання.

В академічних дослідженнях конституційного права інститут президентства часто аналізується з трьох основних аспектів:

- Як система конституційних та правових норм, що регулюють статус, оновлення, механізми діяльності та взаємодії Президента в рамках механізму управління державою.
- Як форма та замінник організації політичної влади, що відображає баланс сил та описує роль інституту правителя в політичній системі та його вплив на функціонування демократичних інституцій
- Це організаційна та функціональна структура, що складається з органів, що створили служби для забезпечення діяльності Президента та виконання ним його конституційних обов'язків.

З часом науковці все частіше розглядають інститут президентства як елемент правового статусу президента, що супроводжується розширенням дискусії навколо поняття «правовий статус». Це дозволяє точніше тлумачити роль президента як центральної фігури в політико-правовій сфері країни.

Очевидна нездатність наукових підходів чітко зрозуміти «інститут президентства» та «правовий статус президента» справді може призвести до плутанини в тлумаченні цих важливих конституційних та правових категорій. Такий дисбаланс понять відображає природу інституту президентства як незалежного правового інституту та ускладнює його практичний статус у правовому контексті.

Інститут президентства є ширшим з точки зору «правового статусу президента». Він виступає за систему взаємопов'язаних правових норм, що регулюють функціонування інституту глави держави в межах державної

влади. Ці норми вказують на значення президента та механізми взаємодії з іншими органами влади, а також встановлюють правову основу функціонування цього інституту. Вони мають політико-правовий характер і можуть виражатися як у паритетній, так і в підпорядкованій формі взаємовідносин за рангом, як-от характер взаємодії між президентом та іншими суб'єктами влади.

Правовий статус президента, у свою чергу, частково є інститутом президентської посади, що безпосередньо зосереджується на значенні його конкретних прав, повноважень та обов'язків, а також на його регулюючій ролі в організаційній системі держави. Володимир.

Основною функцією конституційного права в цьому контексті є регулювання правових питань, пов'язаних з інститутом президентства. Конституційне право визначає правовий статус президента як найважливішої особи в державі, а також регулює механізми здійснення суверенної влади. Водночас інші галузі права — адміністративне, кримінальне та цивільне — використовуються для комплексного регулювання інституту президентства, оскільки діяльність президента є частиною ширшого правового механізму, який поховас багаті сфери контейнерів невизначеності.

Історичний аналіз показує, що інститут президентства в Україні не виник як суто правова система, а пройшов кілька етапів розвитку. Спочатку концепції державності формулювалися ідеологічно та відображали розвиток політичної думки та практики. Цей інститут президентства буде чітко закріплений у законодавстві, спираючись на історичні прецеденти, такі як інститут глави влади від князів та гетьманів до інших українських держав 20 століття.

Отже, інститут Президента в Україні є результатом тривалого розвитку політико-правової думки та правових норм, що визначають роль і місце Президента в системі суверенної влади та забезпечують функціонування його інституту в межах конституційного ладу.

Інститут президентства, офіційно запроваджений в Україні в 1991 році, має глибоке історичне коріння та відображає як національні традиції, так і процеси політичної трансформації, що відбувалися в Україні наприкінці 1980-х – на початку 1990-х років. Закріплення інституту президентства в Україні відображає національні історичні та суверенні традиції, а також сприяло гармонійній політичній ситуації перехідного періоду.

Основними причинами запровадження інституту Президентства в Україні можна вважати такі фактори:

- Історичні традиції республіканської форми правління, що існували в Україні за часів правління Князівства, Гетьманщини (козацької влади) та Української Народної Республіки з 1917 по 1920 рік. Ці традиції лягли в основу необхідності інституту президента як центрального джерела влади.
- Принцип поділу влади був закріплений в українській політичній та судовій думі. Зокрема, принцип підпорядкування, був закріплений у Конституції Пилипа Орлика 1710 року, яка заклала основу для подальшого розвитку президентської моделі в Україні.
- Ідеї президентської форми правління, що виникли в практиці таких українських мислителів, як Г. Андрузький, М. Драгоманов та М. Костомаров, підкреслювали важливість міцного ядра для забезпечення стабільності та розвитку держави.
- Існує сильний попит на інститут президентства, який був закріплений у партійних маніфестах на початку 20-го століття та передбачав можливість посилення президентства для стабілізації політичної системи.
- Необхідність змін до неефективної колегіальної моделі глави держави в Україні постає перед українською РСР, коли політична ситуація не забезпечує ефективного управління.
- Ув'язнення Президента СРСР у 1990 році, яке стало прецедентом, а також кризова ситуація в Союзі спонукали Республіку до створення системи публічної влади, включаючи інститут президентства.

– Декларація про принцип розподілу влади була прийнята у 1990 році в Декларації про суверенітет України, яка стала важливим документом для створеного інституту Офісу Президента як складової частини уряду виконавчої влади.

– Політичні особи з початку 1990-х років: неможливість стабільної більшості в парламенті та підтримка персоналізованої моделі влади інститутом президента, який став символом реформ та оновлення суверенної влади.

Водночас ці фактори сприяли утвердженню в Україні інституту президентства, який став важливим елементом у формуванні незалежної, демократичної держави.

Рис. 2.12. Методи нападу на президента за кордоном

Нормативна база, що регулює діяльність Офісу Президента України, є основою для визначення його нового значення, функцій та взаємодії з іншими органами влади. Як уже зазначалося, структуру цієї системи можна поділити на два основні табори: горизонтальний та вертикальний.

Горизонтальна структура:

Цей табір підтримує систему правових норм, що регулюють спілкування між Президентом та іншими державними органами, наприклад:

- Конституційний статус Президента: це норми, що визначають функції Президента як носія влади в рамках конституційної системи, а також його взаємодію з Верховною Радою, включаючи судову владу.
- Механізми взаємодії з іншими органами: наприклад, взаємодія з Кабінетом Міністрів, законодавчими органами та безпосередньо із судовою системою.
- Правові норми, що вказують на відновлене значення Президента у формуванні органів коронного уряду, такі як можливість призначення судів, організація діяльності коронних органів влади та участь визнаних урядом громадян.

Вертикальна структура:

Цей табір представляє ієрархічні зв'язки між органами, підпорядкованими Президенту, та між Президентом та іншими гілками державної влади, включаючи:

- Інститут Президента як глави держави: це фундаментальні норми, що встановлюють правовий статус Президента як представника держави та високопоставленої особи, включаючи процедури та механізми визнання, імпічменту та усунення з посади.
- Зв'язки з судовою системою: це включає відновлену важливість участі у формуванні Конституційного Суду та суддів інших інстанцій, а також роль Президента в чинній судовій системі через інституційні механізми пісень.
- Взаємодія з місцевими органами влади та політичними інституціями: Президент знову відіграє важливу роль у контролі за діяльністю місцевих органів влади та координації між ними та центральними органами влади.

Особливості взаємовідносин між Президентом України та командуванням корабля:

Президент України має низку важливих прав, які дозволяють йому активно взаємодіяти з урядом:

- Право на звернення до Конституційного Суду: Президент має право звернутися до Конституційного Суду, якщо встановлено відповідність нормативних актів Конституції України. Це дозволяє контролювати законність та дійсність прийнятих конституційних актів.

- Постійний представник Президента при Конституційному Суді: Існування такої інституції дозволяє здійснювати пряме спілкування між Президентом та Судом, тим самим забезпечуючи ефективну судову практику та поширення правових принципів.

- Призначення суддів: Призначення частини суддів Президентом має першочергове значення, оскільки це забезпечує приплив кадрів до судової системи та забезпечує ефективне функціонування судової влади.

Таким чином, інститут президентства в Україні регулюється комплексною нормативною базою, яка сприяє взаємодії між органами царського уряду та корабельного уряду, а також підкреслює роль президента як глави держави в механізмі суверенного управління.

Горизонтальна система правового регулювання складається з комплексу норм, що визначають статус президента, порядок його призначення, поновлення повноважень та механізми взаємодії з іншими гілками влади. Вертикальна система організована ієрархією нормативних актів, що різняться залежно від їхньої юридичної сили або прийняття (конституція, закони тощо).

Оскільки реформи державного управління та положення Конституції України адаптуються до сучасних вимог парламентсько-президентської системи, роль Президента України має бути переосмислена. Це надає нового значення цьому обов'язку, відображаючи його роль як гаранта суверенітету, територіальної цілісності та збереження Конституції, а також прав і свобод громадян.

Ретельного аналізу потребують норми, що регулюють взаємодію Президента з іншими органами державної влади, за винятком судової. Існує

потреба в захисті судів та формуванні судів, що важливо для забезпечення незалежності судової влади та дотримання принципу спільної влади.

РОЗДІЛ 3. ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ РОЗПОДІЛУ ПОВНОВАЖЕНЬ МІЖ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

3.1 Засади територіальної організації та здійснення державної влади за кордоном

Основні принципи територіального устрою України закріплені у статті 132 Конституції України. У ній зазначено: «Територіальний устрій України ґрунтується на принципах єдності та цілісності суверенних територій, поєднаної централізації та децентралізації існуючої суверенної влади, збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів з урахуванням їхніх історичних, економічних, екологічних, географічних та демографічних особливостей, а також їхніх етнічних та культурних традицій».

Окрім цих положень, існує стаття 133 Конституції України, яка позначає систему адміністративно-територіального устрою (АТУ) держави і таким чином реалізує прихований принцип системності у встановленій територіальній організації Владі.

Найважливішим із принципів, закріплених у Конституції, є принцип єдності та цілісності суверенної території. Він встановлює непорушні зв'язки та функціональну взаємозалежність усіх її частин, тим самим забезпечуючи внутрішню політичну та правову єдність суверенного простору.

Принцип поєднаної централізації та децентралізації поточної суверенної влади буде перенесений на створення механізмів місцевого самоврядування та імперської влади в муніципалітетах, тим самим одразу забезпечуючи централізацію нагляду за підвищенням законності у реалізації державної політики на нижчих рівнях.

Принцип збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів з регіональними відмінностями (історичними, економічними, екологічними, географічними та демографічними характеристиками, а також етнічними та

культурними традиціями) підкреслює диференційований підхід у формуванні державної політики розвитку території. Його реалізація спрямована на повагу до територіальної єдності України та оптимізацію соціально-економічного зростання регіонів зі збереженням їхньої унікальності.

Окрім положень, зазначених у статті 132 Конституції України, до основних принципів територіального устрою України можна додати такі важливі положення, як:

- принцип унітаризм;
- принцип неповноти території;
- принцип забезпечення територіальної цілісності та суверенітету;
- принцип зміни державної території, включаючи шлях до загальнонаціонального референдуму;
- принцип законодавчої значущості адміністративно-територіального устрою;
- принцип забезпечення місцевого самоврядування.

Стаття 2 Конституції України закріплює важливий принцип унітаризму, оскільки Україна є унітарною державою. Це означає єдність політичних та адміністративних структур, існування єдиної системи суверенних органів влади, існування автономії в територіальних одиницях, збереження цілісності політичних діячів та економічних і культурних інституцій у всьому регіоні.

Також фундаментальним є принцип неповноти території України, який стверджує, що будь-яка спроба зруйнувати територіальну цілісність держави є неприйнятною. Це включає сепаратистську діяльність, сприяння силам, які прагнуть змінити бар'єри, окупацію або анексію територій, а також створення або сприяння незаконній вирубці лісів та організаціям, що загрожують територіальній цілісності регіону.

Особливе значення в рамках територіального устрою має принцип народного суверенітету. Згідно зі статтею 73 Конституції України, пропозиція щодо зміни території держави ґрунтується на перспективі всенародного референдуму. Це означає, що лише Український народ має виключне право

визначати продовольче забезпечення в межах територіальної цілісності регіону, а не за межами його частин чи органів суверенної влади чи місцевого самоврядування.

Такий підхід узгоджується з нормами міжнародного права, які визнають право народу на самоідентичність та територіальне верховенство, що означає абсолютну та неподільну владу народу на закріпленій за ним суверенній території.

Територія вважається національним масивом суші, що забезпечує середовище існування для людей, які проживають у її межах. Вони мають права єдиного та законного правителя. Це положення закріплене у статті 13 Конституції України, яка встановлює право народу на землю, володіння та управління як територією, так і природними ресурсами, що на ній розташовані.

Одним із ключових принципів територіального устрою України є принцип забезпечення місцевого самозабезпечення, який надає територіальним громадам право самостійно визначати продукти харчування місцевого значення. Це одна з форм реалізації народного суверенітету на місцевому рівні.

Отже, місцеве самоврядування можна визначити як особливу форму публічної влади, яка має лише кілька специфічних характеристик:

1) Суб'єкт місцевого самоврядування: Істотною рисою є характер місцевої влади, яка здійснює публічну владу як безпосередньо, так і через створені нею громадянські органи.

2) Місце в політичній системі: Місцеве самоврядування займає другорядне становище в політичній системі України, і навіть його органи не входять до складу державного апарату. Однак це не означає їх повну незалежність від суверенної влади, якщо між ними існує правова взаємодія.

3) Предмет діяльності: Місцеве самоврядування спрямоване на найвище забезпечення місцевого значення, що забезпечує правову,

організаційну та фінансову автономію органам місцевого самоврядування в рамках законодавчих положень.

Зростання значення місцевого самоврядування є ознакою фундаментальних змін в державі Україна та ставленні до стандартів демократичного управління. Найважливішим методом досягнення цих змін є створення децентралізованої моделі управління, яка може ефективно реагувати на соціально-економічний та культурний розвиток регіонів у контексті глобальних впливів та принципів розвитку, включаючи екологічні аспекти.

Показово, що зникнення диспропорцій у розвитку регіонів негативно впливає на формування єдності громади та активізоване впровадження необхідних реформ для подальшої європейської інтеграції України, а також на наслідки світової фінансово-економічної кризи.

З цим актуальним питанням пов'язана необхідність підвищення ефективності територіальної організації влади шляхом шлюбних змін. Більшість політиків усвідомлюють, що модернізація повинна включати не лише економічну реорганізацію, а й глибоку реформу державної служби та взаємовідносин між органами державної влади. Туманні пари.

Принцип субсидіарності, закріплений у Маастрихтському договорі 1992 року, який забезпечує повторну імплементацію на найнижчому рівні, що дозволяє ефективно «відпускати зобов'язання». Однак цей принцип недостатньо закріплений в Україні, оскільки Конституція 1996 року значною мірою передбачає централізовану модель управління, яка заохочує розвиток місцевого самоврядування.

Впровадження європейських стандартів у сфері дефіциту, таким чином, вимагає перегляду існуючих підходів до адміністративно-територіального устрою. Ця концепція має базуватися на об'єктивних процесах комплексної регіоналізації, а також на необхідності ефективної системи державного управління. На формування моделі активної влади мають впливати як очевидний територіальний поділ регіону та сучасні тенденції регіонального

розвитку, так і об'єктивні обмеження регіоналізації. Суб'єктивні посадовці знаходяться на боці основної системи управління.

Формування нової моделі адміністративно-територіального устрою може базуватися на стратегічних цілях адміністративно-територіальної реформи, оновлюючи специфіку офіційної моделі публічної влади та її потенціал для трансформації. Ця модель потребує адаптації сучасних підходів до розподілу функцій та підвищення значення різних рівнів влади.

Основними цілями нового адміністративно-територіального устрою є:

- Забезпечення ефективного та організованого територіального поділу з координацією діяльності історичних, економічних та соціально-культурних посадовців;
- Підвищення ефективності управлінських процесів;
- Поступова децентралізація влади;
- Близькість адміністративних та юридичних послуг до населення, економія простору та доступність.

Найважливішим завданням, яке стоїть перед нами сьогодні, є оптимізація територіальної організації управління в Україні. З огляду на те, що європейські держави досягли успіхів у цій галузі, необхідно ретельно вивчити їх та адаптувати до національного контексту.

Гармонізація національного законодавства у сфері регіональної політики зі стандартами Європейського Союзу, що є важливим для європейської інтеграції України, сприятиме переходу до європейської територіальної моделі, що, у свою чергу, тягне за собою необхідність адміністративно-територіальної реформи.

Серед альтернативних типологій моделей організації публічної влади на місцевому рівні заслуговує на увагу класифікація Р. Драго. Вона вирізняє такі основні типи: федералізм, самоврядування, децентралізація та централізація. Основними критеріями цього типу є ступінь автономії місцевих громад та видимість визнання «місцевих свобод».

Типологія російських моделей управління детально описує ці підходи до повної організації влади між муніципалітетами. Міжнародний консенсус вирізняє три основні типи місцевого самоврядування: централізовані, децентралізовані та змішані (дуалістичні) моделі. Використовуючи централізовану модель, проілюструємо ситуацію у Франції (Париж, Ліон, Марсель), де статус департаментів та адміністративно автономних одиниць – муніципалітетів – швидко змінюється.

В адміністративній структурі Паризької комуни центральне місце займає муніципальна рада — Паризька рада. Муніципалітет адміністративно поділений на 20 округів, кожен з яких має право обирати раду, яка бажає оновити його межі. У випадках, коли Паризька рада відмовляється від функцій муніципального органу, поширюються незаконні норми, характерні для муніципальних рад. Сьогодні діяльність департаментів з покладеними на них функціями регулюється правовими положеннями, встановленими Генеральною радою департаментів.

Лондон має чітко децентралізовану модель місцевого самоврядування та організації уряду, яка втілює класичну англосаксонську систему місцевого самоврядування. Ключові риси цієї моделі включають:

- присутність важливих представників центральної влади на місцевому рівні,
- Робота органів місцевого самоврядування позбавлена цих чітко визначених законодавством функцій,
- активне отримання значних зобов'язань перед процесом управління.

Координацію ключових напрямків муніципального розвитку (стратегічне планування, розподіл землі, житлова політика, транспорт тощо) у Лондоні забезпечує Рада Великого Лондона, яка є єдиним органом місцевого самоврядування в регіоні (всі столичні райони). Водночас органи місцевого самоврядування в Лондоні не мають конституційного статусу, а держава не здійснює послідовного контролю за їхньою діяльністю. Представницькі

структури штату не інтегровані в систему місцевого самоврядування; натомість централізоване та місцеве самоврядування функціонують як дві сторони суперника. Це надає материнським регіонам значну незалежність та широкий спектр інновацій, що поєднується з вільною системою горизонтальних міжрайонних зв'язків та співочінювання.

Окрім централізованих та децентралізованих моделей, у світі на практиці існують також змішані (дуалістичні) моделі управління. Прикладом такої організаційно-адміністративної системи є модель управління в Берліні.

Берлін має другорядний статус — він не лише федеральна земля Федеративної Республіки Німеччина, а й місце. Конституція Берліна не передбачає чіткого розмежування між органами державної влади та органами муніципалітету, а навпаки, встановлює єдину систему управління. Органи місцевого самоврядування, такі як Збори народних представників, Уряд, Правлячий мер та Муніципальна адміністрація, представляють як обов'язки, делеговані федеральною державою, так і нове значення, надане муніципалітетам. Основні адміністративні функції виконуються Сенатом та іншими відомствами, що, у свою чергу, вимагає єдиного підходу та поновлення уваги до Рівненського району.

Міжнародні дані чітко вказують на те, які владні повноваження тісно пов'язані з Україною через історичні, соціальні та географічні фактори. Розробка перевірених моделей державного управління, які довели свою ефективність як на центральному, так і на місцевому рівнях, дозволить Україні уникнути стратегічних помилювань та пришвидшить формування національної системи територіального устрою.

Процеси демократичних змін в Україні просуваються вперед через зникнення конституційних змін, які б дозволили перебудову органів місцевого самоврядування на самодостатні, надійні та ефективні інституції. Приготування місцевих страв у рамках покладених на них завдань має першочергове значення. Реформа територіальної організації публічної влади в Україні є необхідною основою для реалізації складних економічних,

соціальних та політичних реформ, що потребують довгострокового стратегічного планування. Ось план подання:

- Переоцінка функціонального значення та відновлення важливості державних установ.
- Створення рівних можливостей для людей у доступі до майбутніх послуг.
- Сприяння інструментам для забезпечення корисності політичного курсу в рамках програмного підходу.
- Модернізація національної системи державного управління відповідає новим економічним та соціальним впливам.
- Розробка ефективної програми розвитку реального сектору економіки.
- Сприяння інноваційній моделі регіонального розвитку в контексті євроінтеграційних зусиль України.

3.2. Проблеми розподіл повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування

Наразі у світі існує кілька держав, чий принцип розподілу влади із законодавчою владою не був реалізований і тому перебуває у стані змін. Цей принцип є фундаментальним елементом демократичного конституційного ладу та має першорядне значення для формування структури державного апарату та значення органів влади. Головний принцип поділу влади полягає в тому, щоб уникнути концентрації всієї суверенної влади в одних руках та забезпечити збалансований розподіл рівноважних частин влади — законодавчої, переможної та владної.

Стаття 6 Конституції України зазначає, що суверенна влада в Україні здійснюється на основі поділу на три гілки влади: законодавчу, губернаторську та судову. Кожна гілка влади є компетентною в межах своїх функцій, встановлених Конституцією та законами України. Чинний уряд

споживає найбільшу кількість ресурсів; решта – це матеріальні, фінансові, інформаційні та владні ресурси, які він витрачає. Значення організації інших органів імперської влади полягає у формі суверенного правління, характері суверенної структури, розстановці політичних сил у королівстві та парламенті, характері взаємодії з інституціями інших великих держав. Іноді фактична роль правителя може суттєво відрізнятися від тієї, що закріплена в Конституції.

Правитель підтримує систему влади, безпосередньо орієнтовану на організацію та управління державним правом. Конституційний інститут імперського уряду має сукупність правових норм, що визначають структуру, значення та правовий статус підданих, які здійснюють управління в рамках суверенної влади. На відміну від законодавчої гілки влади, організація та діяльність нового уряду меншою мірою регулюються конституцією. Найважливіше правове регулювання в цій сфері базується на нормах адміністративного права, які уточнюють та детально описують функціонування комп'ютерної системи.

Конституція називає кілька основних суб'єктів королівського уряду, включаючи Главу держави, Кабінет Міністрів та місцеві органи королівського уряду, як регіональні, так і регіональні. Адміністрація.

До основних рис королівського королівства належать певні особливості, зокрема:

- Централізація влади корони полягає у поділі нижчих органів та зосередженні ключових адміністративних функцій у руках глави держави або рангу. Ця модель типова для абсолютних та дуалістичних монархій, а також президентських республік, де конституція чітко визначає президента як главу держави, так і главу королівського уряду. У змішаних (парламентсько-президентських) формах правління президент не має статусу глави королівського уряду. Згідно з Конституцією України, президент є главою держави від свого імені (стаття 102) і не зрікається монархії. Найвищим органом королівського уряду є Кабінет Міністрів України (стаття 113 Конституції України).

— Способи формування органів влади різняться залежно від моделі державного управління. Керівника колегіального органу, тобто керівника порядку, може призначати глава держави, парламент або інші органи. Моделі, в яких прем'єр-міністр обирається безпосередньо народом, як в Ізраїлі, є рідкісними та не утвердилися у світській практиці. В Україні визнання прем'єр-міністра відбувається Верховною Радою за місцем президента, відповідно до статті 114 Конституції України. Українське законодавство також передбачає, що кандидатура на посаду голови уряду вноситься президентом за пропозицією коаліції депутатських фракцій у парламенті, сформованої відповідно до статті 83 Конституції, або фракціями, що становлять більшість депутатів Верховної Ради.

У той час як інші члени Кабінету Міністрів, Міністр оборони та Міністр закордонних справ призначаються Парламентом за поданням Президента України, рішення щодо Міністрів приймаються за поданням Прем'єр-міністра України:

Чинний уряд функціонує на основі принципу єдності влади та колегіальності. Кабінет Міністрів України є колегіальним органом, рішення якого приймаються на засіданнях за участю всіх його членів. Водночас центральні та місцеві органи британського уряду функціонують за принципом єдності влади, що означає, що правляча влада належить переважно одній особі — керівнику органу, наприклад, міністру, керівнику комітету з питань суверенітету або керівнику іншого центрального органу коронного уряду, а також керівнику місцевої адміністрації. Ця посадова особа несе особисту відповідальність перед урядом, а в деяких випадках і перед президентом, за результати діяльності підпорядкованого їй органу.

Грунтуючись на положеннях офіційної Конституції України, в державі встановлено чітку вертикаль королівської влади, яка охоплює всі рівні правлячої ієрархії — від центрального рівня у столиці до адміністративних одиниць у районах, областях та місцевостях. Сучасна система суверенного управління включає такі ключові структурні компоненти:

- Термін «Орден України» було передано до Кабінету Міністрів для уточнення юридичної назви.

- Було уточнено структуру центральних органів та надано інструменти для кращого розуміння.

- Зазначається, що місцеві органи влади мають суверенний статус.

Залишки колишнього уряду самі беруть на себе більшість функцій імперської влади, функціонуючи безперервно та охоплюючи всю територію регіону, перериваючи її законодавчими та судноплавними водами. Уряд здійснює свою діяльність за допомогою кадрових, матеріальних та інших ресурсів. Організація харчування та функціонування королівського уряду розглядаються в розділі VI Конституції України – «Кабінет Міністрів України та інші органи королівського уряду».

Систему коронного уряду охоплює Кабінет Міністрів України, який є її найвищим органом. На середньому рівні структури знаходяться міністерства та інші центральні органи королівського уряду, що підпорядковуються Кабінету Міністрів.

На місцевому рівні існує два типи органів коронних правителів:

- До органів юридичної компетенції належать обласні державні адміністрації та адміністрації міст Києва та Севастополя, які підпорядковуються та контролюються вищими органами влади царського уряду;

- Органи зі спеціалізованою компетенцією (галузька та функціональна) створюються центральними або відповідними місцевими органами влади.

Компетенція вищих органів влади імперської системи суворо визначена та відповідає ч. 12 ст. 92 Конституції України. Організація та діяльність органів імперської влади всебічно регулюються законами.

Залежно від територіальної сфери діяльності, органи Королівського Королівства поділяються на центральні та місцеві відділення. Містшевими також є відділенням Коронного уряду Автономної Республіки Крим.

Центральні органи охоплюють всю територію України та діють як за лаштунками, так і в рамках уряду, виконуючи спеціалізовану функціональну діяльність незалежно від місцезнаходження об'єкта управління. До цих органів належать Кабінет Міністрів України, міністерства та інші центральні органи державної влади.

До місцевих органів влади Королівського королівства належать ті, ключові функції яких розташовані в межах певної адміністративно-територіальної одиниці — області, району чи місцевості. Їхнім основним завданням є щоденне виконання центральних адміністративних функцій, координація діяльності та інші пов'язані з цим функції, делеговані центральними органами Королівського уряду відповідним регіонам. Сфери застосування таких органів включають регіональні та губернські державні адміністрації, територіальні підрозділи міністерств та центральні органи Імперського уряду, такі як Харківська обласна державна адміністрація. Про це також повідомляла адміністрація, Головне управління Національної поліції Харківської області та регіональні управління.

Як уже зазначалося, система минулого має багату структуру, що складається з різних підсистем, рівнів та органів. Їх можна класифікувати за різними критеріями, виходячи з рівня відповідальності (компетентності) та територіальної сфери діяльності. Відповідно до цих характеристик, система органів виконавчого управління включає такі рівні:

- Кабінет Міністрів України є головним органом королівського уряду.
- Міністерства та інші центральні органи королівського уряду відповідають за управління королівством на рівні зовнішніх влад.
- Органи Коронного Уряду Автономної Республіки Крим — здійснюють Коронні функції в рамках автономії відповідно до закону;
- Регіональні державні адміністрації та структурні підрозділи міністерств та інших центральних органів Коронного уряду в регіонах реалізують державну політику на регіональному рівні;

– Місцеві адміністрації самоврядування Києва та Севастополя, департаменти та управління міністерств і центральні органи в цих місцях здійснюватимуть свої остаточні функції на основі конкуруючого спеціального статусу.

– Енергетична політика на місцевому рівні визначається регіональними енергетичними адміністраціями, а також територіальними міністерствами та іншими центральними органами уряду корони в регіонах.

Система та підсистеми інституцій минулого століття мають організаційні структури, що відображають ієрархічні та функціональні зв'язки між різними рівнями. Ці структури передбачають підпорядкування на вертикальному та горизонтальному рівнях, а також встановлюють зв'язки з іншими органами, підлеглими та контрольованими суб'єктами. Раціональна організаційна структура королівського уряду є важливим фактором, що забезпечує його ефективне функціонування.

Міністерство охорони здоров'я очолює Міністр України, який також є членом Кабінету Міністрів України. Порядок призначення, заміщення та перепризначення міністрів було розглянуто в попередньому розділі. Варто також зазначити, що, як представник рядового складу, міністр має обов'язки, передбачені Законом України "Про Кабінет Міністрів України", які включають координацію та управління діяльністю центральних органів виконавчої влади.

Над системою центральних органів Королівського Королівства розташовані міністерства та інші центральні урядові органи, включаючи державні служби, агентства, регуляторні органи та організації зі спеціальним статусом. Усі ці органи утворюють єдину структуру, що є частиною більшої системи Коронного уряду, який визначено Кабінетом Міністрів України як найбільший орган.

Центральні органи Британської імперії зі спеціальним статусом створюються для відновлення певних завдань та функцій, покладених Конституцією та законами України, а також для відновлення адміністративних

функцій специфічного характеру. Ці органи можуть підлягати спеціальній процедурі створення, реорганізації або ліквідації, а також правилам підзвітності та контролю, процедурі визнання та розсекречування основних органів та іншому організаційно-правовому забезпеченню.

Характерною рисою цієї категорії установ є те, що вони несуть відповідальність у всіх аспектах свого правового статусу, а також у своїх відносинах з іншими державними установами на законодавчому рівні, а також дотримуються інших законів, що регулюють їхню діяльність та компетенції.

Що стосується центральних органів британського уряду, то їх діяльність організовується та координується безпосередньо Кабінетом Міністрів України через регіональних міністрів, з відповідним законодавством.

Основні функції центральних органів домену Віконау включають:

- надання адміністративних послуг громадянам та юридичним особам регулюється законодавством;
- Реалізація функцій суверенного контролю та прозорості у ключових сферах діяльності;
- управління державною шахтою є відповідальністю органу влади;
- Підготовка та подання пропозицій Міністрам щодо розробки урядової політики з метою координації роботи органів;
- положення з інших важливих питань, встановлених офіційним законодавством України.

Центральні органи королівського уряду можуть бути розпущені індивідуально або колективно. Оскільки основною діяльністю органу є надання адміністративних послуг громадянам та юридичним особам, такий орган створюється у формі служби. Оскільки його основним завданням є управління державною шахтою до її вивільнення, установа створюється як агентство. Оскільки його основною діяльністю є моніторинг розробки законодавства суверенними органами та органами місцевого самоврядування, а також їхньої місцевої правосуб'єктності та їхньої фізичної та юридичної ідентичності, орган створюється в очах інспекції.

Варто зазначити, що різниця в назвах — «Служба», «Агентство» та «Інспекція» — пов'язана з тим, що безпосередня діяльність цих органів не є функціональною. Усі інші аспекти, такі як організація роботи та підготовка персоналу, стандартизовані для всіх типів центральних органів королівського уряду (ЦОВУ). Однак керівники таких органів не є міністрами, а їхні функції виконує Кабінет Міністрів України, який забезпечує фінансуванням Комісії з питань державної служби. Ця комісія подає пропозиції щодо кандидатів до Кабінету Міністрів за результатами відбору, проведеного відповідно до законів про державну службу.

Муніципальні органи царської імперії в Україні

Державна влада в адміністративно-територіальних одиницях, таких як області, райони, міста Київ і Севастополь, належить місцевим суверенним адміністраціям. Їхній правовий статус регулюється Законом України "Про місцеві енергетичні адміністрації" від 9 квітня 1999 року.

Діяльність місцевих органів влади ґрунтується на таких принципах:

- Визнання перед народом і державою за результати своєї праці;
- Дотримання норм права;
- нова імплементація законодавства;
- Визнання прав і свобод людини як найвищої цінності;
- Відкритість та проникливість в управлінні;
- гармонійне задоволення суверенних потреб з інтересами місцевих громад.

Місцеві державні адміністрації формуються керівниками підпорядкованих адміністрацій. Окрім апарату міністерства, структура адміністрації також включає офіси адвокатів, секретаріати, адміністративні відділи та інші структурні підрозділи.

Розподіл та узагальнення функцій органів місцевого самоврядування здійснюється Президентом України для подання Кабінету Міністрів України після відновлення на посаді Поважного Президента. Кандидатури на керівництво регіональних органів влади пропонуються Прем'єр-міністру

України керівниками регіональних органів влади, і на кожну посаду висувається лише один кандидат.

Президент України має право доручити Прем'єр-міністру внести іншу кандидатуру на призначення головою місцевого самоврядування. Поновлення таких призначень набуває чинності з моменту офіційного визнання.

Звільняючи себе від своїх зобов'язань, керівники місцевих енергетичних адміністрацій зробили наступне:

- підзвітні Президенту України та Кабінету Міністрів України;
- залишаються під відповідальністю та контролем Кабінету Міністрів України.

Місцеві органи влади зобов'язані звертатися до районних та обласних рад з проханням відновити довірене їм значення.

Так само вони підпорядковуються розпорядженню та контролю органів Корони Великого Государя.

Оскільки розпорядження обласних державних адміністрацій відповідають Конституції, законам України та іншим нормативно-правовим актам, вони можуть бути обмежені офіційним законодавством – Президентом України або керівником місцевої державної адміністрації.

Районна та обласна рада має право висловити недовіру керівнику вищого органу влади. У такому разі Президент України закликає керівника прийняти відповідне рішення та надати обґрунтовану відповідь.

Оскільки дві третини депутатів висловлюють недовіру головам районних та обласних адміністрацій, Президент України приймає рішення про їх звільнення з посад.

У межах своїх обов'язків, встановлених Конституцією та законами України, органи місцевого самоврядування підпорядковуються поточному стану харчування:

- 1) Забезпечення верховенства права, захист прав, свобод та законних інтересів громадян на залежній території.

- 2) Розробка та реалізація програм соціально-економічного розвитку регіону.
- 3) Управління бюджетним процесом, фінансами та менеджментом.
- 4) Розпорядження державною шахтою, організація процесів приватизації, сприяння прийняттю та впровадженню державної регуляторної політики.
- 5) Розвиток промисловості, сільського управління, повсякденного життя, транспорту та телекомунікацій.
- 6) Реалізація державної політики у сферах науки, освіти, культури, охорони здоров'я, спорту, а також сприяння розвитку сім'ї, жінок, молоді та дітей.
- 7) Ефективне відновлення земель та природних ресурсів, розвиток охорони навколишнього середовища.
- 8) Спокій для сучасної регіональної економічної діяльності.
- 9) Організація оборонної роботи та мобілізаційна готовність.
- 10) Реалізація соціальної політики: сприяння зайнятості, регулювання продовольства та заробітної плати.

На підставі Конституції України, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів, міністерств та інших центральних органів царського уряду, а також між органами влади та делегатами уряду, голова місцевої державної адміністрації видає розпорядження, а керівні посадові особи адміністрації, що підрозділяються на інші структурні підрозділи, накладають стягнення.

Конституція України заклала основу дуалістичної моделі місцевої публічної влади, передавши повноваження органів місцевого самоврядування державній владі. Однак високі повноваження місцевого та територіального самоврядування призведуть до слабких правових та логічних надприродних положень, які необхідно усунути в рамках адміністративно-територіальної реформи.

Моделі децентралізації публічної влади: розвиток українського законодавства.

Незважаючи на складну ситуацію в Україні, більшість політиків та експертів переконані в необхідності децентралізації. За словами великого Голови Верховної Ради України Володимира Гройсмана, одного з головних прихильників адміністративно-територіальної реформи, «децентралізація не становить загрози для держави — навпаки, краще її підірвати». Торбйорн, генеральний секретар «Радіо Європа». Ягланд також наголошує на важливості процесів децентралізації. Без повернення на місцевий рівень ризик корупції зростає, аж поки зрештою не стане серйознішим.

Децентралізація – це складне, багатогранне явище, яке потребує аналізу його впливу на адміністративно-територіальний устрій регіону, функціонування органів державної влади та розподіл їхнього нового значення, функцій та фінансових ресурсів.

Особливу увагу ми звертаємо на положення статті 132 Конституції України, яка говорить, що територіальний устрій держави ґрунтується на принципах єдності та неподільності державної території, рецентралізації та децентралізації, збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів на основі історичних, економічних, екологічних, географічних та демографічних особливостей, а також етнічних та культурних традицій.

Децентралізація була однією з найважливіших тем досліджень українських науковців та практиків протягом останніх трьох годин, що відображається в успішних доказах її впровадження в країнах ЄС, зокрема в Польщі, Литві, Латвії та Естонії. В рамках демократичної моделі управління важливо чітко розподілити повноваження між органами державного управління. Одним з головних завдань є встановлення оптимального рівня концентрації нагорі та, через процес децентралізації, подальша передача цих повноважень найважливішим органам, найближчим до населення.

Шляхом децентралізації механізм передається до підрозділу функцій, і, в свою чергу, значна частина цих функцій передається від центральних органів

влади на місцевий рівень і стає підмножиною підпорядкованих органів влади. Це означає, що більшість адміністративних функцій покладаються на місцеві органи влади або інші органи, контрольовані державою.

Просування децентралізованої моделі підтримуватиме змістовну демократію, забезпечуючи активну участь місцевих органів влади, соціальних спільнот та громадських партнерств у процесах прийняття рішень у сфері громадського харчування. У демократичній державі важливо залучати громадян до управлінських процесів для забезпечення найефективнішого задоволення їхніх потреб та вимог.

Це передбачає не лише позбавлення повноважень іноземних конкурентів, а й регіональних та місцевих. Адміністративна влада може бути централізованою — через територіальні підрозділи центральних органів — або децентралізованою — через систему передачі відповідальності органам місцевого самоврядування та іншим суб'єктам тощо, відповідно до територіального та функціонального принципу.

Таким чином, управління в місцевому самоврядуванні може здійснюватися двома способами: державними службовцями, призначеними центральним урядом, або децентралізованою системою, в якій найважливіші функції делегуються органам місцевого самоврядування.

У цьому контексті важливо дослідити природу таких понять, як «влада», «управління» та «порядок». У правовому контексті термін «управління» безпосередньо пов'язаний зі здійсненням публічної влади та передачею ієрархічних ресурсів для контролю та координації між власником та підлеглим об'єктом. Водночас термін «порядок» має ширше значення, оскільки він не скасовує традиційні адміністративні функції влади, а навпаки, посилює контроль та спрямовує діяльність підлеглих. Завоювання також відбувалося в інтересах класу, наприклад, у захисті прав громадян та наданні адміністративних послуг.

Сьогоднішній раціональний порядок охоплює не лише долі представників імперської влади та органів місцевого самоврядування, а й

інших суб'єктів – громадських інститутів, таких як державне управління. Їм також можна надати нового значення у сфері державного управління. До них можна віднести муніципальні організації, профспілки, бізнес-асоціації, ініціативні групи тощо, які інтегровані в процеси прийняття та реалізації рішень державними політиками.

Включення таких суб'єктів до адміністративних процесів державного апарату є однією з найважливіших ознак децентралізації. У теорії адміністративного права децентралізація розглядається як форма організації публічної влади, за якої адміністративно-територіальні одиниці чи інші місцеві органи влади позбавляються права самостійно здійснювати місцеве самоврядування та виконувати інші функції в межах, встановлених законом, та під контролем уповноважених органів чи посадових осіб. Для забезпечення законності передача централізованої влади допускається лише у чітко визначених та законодавчо встановлених формах.

Крім того, децентралізація влади характеризується новим підходом до розподілу управлінських функцій, що відповідає традиційній вертикальній організаційній моделі. Це забезпечує більшу автономію нижчих рівнів державного управління та обмежує можливості делегування повноважень вищими органами влади. У рамках децентралізованої моделі керівний орган не має права здійснювати адміністративне втручання, запроваджувати рутинні заходи або займатися іншими формами прямого підпорядкування нижчим рівням. Важливість таких органів підкреслюється правовими механізмами, оскільки вони діють у межах закону.

Децентралізація також розширює кількість суб'єктів, яким надано публічні функції. Це означає, що питання суверенного значення більше не регулюються виключно органами місцевого самоврядування, а також поважаються інші організаційно-правові форми, що діють у межах муніципалітету.

У Польщі до суб'єктів самоврядування належать не лише органи місцевого самоврядування, а й інші установи, зокрема професії, ремесла,

студенти, науковці, сільські об'єднання дарувальників, клуби та партнерства; муніципальні підприємства; цивільні та медичні установи суверенних та недержавних форм влади (такі як школи та медицина); та інші організації, що виконують адміністративні функції та надають державні послуги для підтримки порядку. Таким чином, сучасна раціональна децентралізація вийшла за рамки традиційного дебаклю, що панував у міжвоєнній європейській правовій доктрині, де децентралізація інклюзивно ототожнювалася з різноманітним самоврядуванням.

Однак, децентралізація розглядається як складне явище, яке впливає не лише на територіальну структуру держави, а й на функціональні, змістовні та інституційні аспекти державного управління. Тому пропагуються різні форми децентралізації, кожна з яких вимагає відповідної правової форми для ефективного впровадження.

Територіальна децентралізація зміщує створення органів державної влади, що функціонують між адміністративно-територіальними одиницями, незалежно від вертикальної структури влади. Ці органи іноді є місцевими та регіональними органами самоврядування, які не інтегровані в державну систему управління та діють автономно.

Функціональна децентралізація надає цим юридично створеним спеціалізованим організаціям (таким як ради, асоціації та інші юридичні особи) право виконувати деякі публічні функції. Це стосується делегування повноважень у різних сферах, що дозволяє суб'єктам господарювання самостійно виконувати публічні завдання в рамках регуляторної системи.

Децентралізація стосується професійної автономії — системи управлінських відносин між представниками всієї професійної спільноти, що реалізується через юридично створену організацію. Ця організація здійснює свою діяльність під наглядом вищих органів державної влади.

Децентралізація передбачає не лише вертикальний, а й горизонтальний розподіл компетенцій та суттєве перерозподіл суб'єктів державного управління.

Вертикальна децентралізація означає встановлення чіткої структури прийняття рішень між органами різних рівнів управління. Найважливішими аспектами вертикальної децентралізації є: рівень ієрархії, завдання та характер нових повноважень, покладених на органи нижчого рівня (включаючи всі органи, які відновили функції суспільних інтересів), та організація ефективної системи моніторингу та контролю їхньої діяльності. Це стосується не лише традиційних органів державного управління, а й інших суб'єктів, таких як професійні асоціації, адміністративні об'єднання тощо.

Горизонтальна децентралізація передбачає закулісний розподіл функцій та відповідальності між усіма елементами організаційної структури державного управління. Це забезпечує ефективніше функціонування органів державної влади завдяки чіткішому розумінню ролі головного структурного підрозділу.

Особливою формою адміністративної децентралізації є делегування нового значення, яке передбачає своєчасну передачу повноважень щодо прийняття рішень щодо важливості харчування конкретному суб'єкту в межах компетенції органу, відповідального за делегування. У рамках моделі децентралізації це призводить до чітко врегульованої системи передачі завдань, в якій конкретні обов'язки, повноваження та делегування набувають нового значення.

Механізм делегування може ставати дедалі складнішим як на різних рівнях адміністративної системи, так і на одному рівні комітету — шляхом передачі функцій від ядра до нижчих рівнів. Такий підхід враховує цінність інституційної компетентності, розвиток автономії та підвищення професійної компетентності лікарів. Крім того, делегування може використовуватися як трудомістка експериментальна вправа — від підготовчої фази до постійної та повної децентралізації голосової функції. Це відповідає належному законодавству.

Польський вчений Єжи Рушковський аналізує концепції територіальної децентралізації та бачить три основні елементи, що формують її структуру:

– Політична децентралізація (як організаційна форма) означає, що органи місцевого самоврядування мають публічно-правовий статус, що відображається в специфіці їхнього формування та представницькому характері. Конституційно закріплені гарантії функціонування системи місцевого самоврядування, а також організація засідок та заміщень підтверджують автономію цих органів від центральної влади.

– Адміністративна децентралізація означає передачу завдань та функцій, необхідних для задоволення суспільних потреб на території регіональної громади, органам місцевого самоврядування.

– Фінансова децентралізація проявляється у наділенні місцевих органів влади потужними фінансовими та матеріальними ресурсами, а також у наданих їм правах самостійно розпоряджатися цими ресурсами — управляти, володіти та розпоряджатися ними. Для ефективного функціонування децентралізованої системи регулювання також необхідно забезпечити достатній людський ресурс в органах влади (як у Китаї, так і в решті світу) та наявність професійного військового апарату.

Будь-яка форма централізації призводить до передачі централізованих завдань та посилення їхнього значення центральним органам влади. У цьому контексті децентралізація включає елемент деконцентрації, який полягає в уточненні, конкретизації та розмежуванні завдань і функцій на центральному та місцевому рівнях державного управління.

Британська модель місцевого самоврядування характеризується використанням терміна « нецентралізація ». На відміну від класичної децентралізації, яка передбачає передачу функцій від центрального уряду до нижчих регіонів, система місцевого самоврядування у Великій Британії функціонує на основі чіткого, законодавчо встановленого розподілу повноважень місцевих органів влади. Це порушує «принцип презумпції важливості», характерний для більшості країн континентальної Європи, в якому органам місцевого самоврядування дозволено зберігати всі функції, не заборонені законом.

Особливість британського підходу полягає в тому, що місцеве самоврядування традиційно розглядається як частина Співдружності, а не як елемент державного апарату.

Незалежність та автономія децентралізованої системи державного управління гарантуються законами, наприклад:

- означає систему органів,
- забезпечує автономію підлеглих суб'єктів,
- встановлює межі між своїми компетенціями,
- регулює механізми зорового контролю.

Усі учасники державного управління, включаючи установи, компанії та організації, несуть відповідальність за свою діяльність у рамках правових положень. Крім того, децентралізована модель характеризується правовим закріпленням чітко визначених функцій та відновленим значенням незалежного здійснення діяльності органів місцевого самоврядування без вказівок з боку інших органів влади.

Децентралізація також забезпечує прозорість для організацій та установ, що виконують завдання державного сектору, які не ієрархічно закріплені за окремими державними установами, а радше сприяють спеціалізованій зовнішній перспективі. Покращені механізми контролю. Це дозволяє ефективно розділити функції державного управління, що виконуються різними суб'єктами з різними правовими статусами та організаційними формами.

Таким чином, час і місце прийняття рішення також відповідають часу та місцю його виконання.

- Оптимальна структура управління сприяє спрощенню як самої системи, так і процесу прийняття управлінських рішень.
- Забезпечення доступу та розкриття не лише процедур помилування, а й їх практичного впровадження, що сприятиме ефективності адміністративної діяльності та дозволить швидко виявити помилуваних та підстави їхньої вини;

- Година, необхідна для обміну інформацією між виконавцем та колегою, якого хвалять за рішення, швидко минає;
- Серед міських чиновників зростає усвідомлення особливої відповідальності за виконання прийнятих рішень, що створює нову культуру управління, в якій суверенний солдат не є анонімним виконавцем у складеній системі;
- Інноваційний розвиток системи управління просувається під годину похвали за рішення;
- Змінюється ступінь бюрократизації, зростає добробут і довіра населення та економіки до державних органів, що сприяє формуванню партнерських відносин між адміністрацією та урядом;
- Ретельне харчування включає виконання рутинних завдань та зосереджується на стратегічно важливих прийомах їжі;
- При реалізації функцій державного управління забезпечується гнучкість, що дозволяє швидко адаптуватися до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі;
- На нижчих рівнях управління ефективність підвищується, що дозволяє ефективніше використовувати людський капітал та сприяє мотивації працівників.
- З'являється можливість об'єктивно оцінювати реалізовані рішення, що узгоджується з послідовною ретельністю, коригувальними заходами та пошуком ефективних підходів;
- Впровадження територіальної децентралізації забезпечує близькість державних послуг до населення, сприяючи їх гнучкості та доступності.

Для розумних людей децентралізація може мати негативні наслідки, що створюють ризики для ефективності державного управління. У таких випадках діяльність суверенних та підвішених сфер життя може бути причиною процесу децентралізації. Європейська теорія оптимізації державного управління формулює приховані аспекти децентралізованого управління, зокрема такі:

- Автономізація цілей – зосередження на локальних та часткових цілях є невизначеним і може не узгоджуватися з урядовою політикою або призвести до надмірного тлумачення цих цілей.
- Ризик персоналізації влади полягає в надійності використання влади для реалізації конкретних політичних амбіцій інших людей;
- Небезпека єдиної силової політики полягає в ризику фрагментації політичного курсу, якщо політика реалізується по-різному в різних регіонах;
- Дисбаланс у діяльності державного управління – можливе порушення функціонування державних служб та високо оцінені управлінські рішення;
- Складна координація – зниження ефективності взаємодії між різними рівнями та управлінськими структурами;
- Небезпека некомпетентного впливу на рішення полягає в тому, що рішення, прийняті недостатньо кваліфікованими особами, дедалі більше отримують похвалу, водночас вони отримують більшу автономію в дусі децентралізації. Водночас цілісність життєво важливих органів може бути порушена діями нижчих рівнів, оскільки сморід не тягне за собою прямої передачі.

Передача нового значення органам місцевого самоврядування та іншим сучасним утворенням не може вважатися безглуздим процесом. Наприклад, органи місцевого самоврядування, частково централізовані Короною, зобов'язані підтримувати важливість контролю за законністю дій місцевого самоврядування та ліквідувати функції координації діяльності територіальних органів королівського уряду, що виходять за межі їхньої юрисдикції. Діяльність цих органів, які тісно пов'язані з територіальними підрозділами центральних органів Британської імперії, може зберігати своє значення, оскільки передача їхніх функцій органам місцевого самоврядування є неефективною для забезпечення надійного контролю над суверенним керівництвом. Етап та форма децентралізації залежать від специфіки державного устрою, політичної орієнтації регіону та критеріїв ефективності

державного управління. Важливо зазначити, що в країнах, які дотримуються соціалістичної правової традиції, командно-управлінської моделі та планової економіки, децентралізація часто розглядається як самоціль, без чітких інструкцій чи механізмів її поширення.

Крім того, значною проблемою в постсоціалістичних країнах є необхідність негайних реформ у різних сферах державного управління, включаючи бюджетну, фінансову, інституційну, фіскальну, територіальну та соціальну справи. Ефективне впровадження децентралізації можливе лише завдяки швидкому розвитку політичних, адміністративних, фінансових та правових реформ, а також адаптації шляху до децентралізованої моделі. Підсумовуючи, тут також існує розрив між правовими положеннями та їх практичним впровадженням, спричинений складністю та незручністю правил, властивих децентралізованій системі. Крім того, реформа вимагає змін у структурі коронного уряду, скорочення адміністративного апарату, зміцнення коронної дисципліни, чіткого стратегічного напрямку процесу змін та підтримки політичного тиску, особливо в країнах з нестабільною політичною ситуацією.

Досвід країн, на які вплинула модель управління Радіана, показує, що ефективність процесів децентралізації завжди залежить від фази їх впровадження. У середині 20 століття продовольча децентралізація стала однією з головних тем політико-правових дискусій у всьому світі. Для постросійських країн та держав конвергентної Європи її справжнє життя почалося в 1990-х роках. Тим не менш, вже можна говорити про значні успіхи в таких країнах, як Польща, які змогли досягти значного прогресу в реформуванні територіального устрою, оптимізації системи суверенного управління, створенні ефективної моделі місцевого самоврядування, збільшенні кількості державних послуг та ґрунтовній модернізації місцевої інфраструктури.

В Українському господарстві досі немає чіткого розуміння таких фундаментальних категорій, як централізація та децентралізація, концентрація

та деконцентрація. Їхні повноваження не до кінця зрозумілі ні у вітчизняній юриспруденції, ні в засобах масової інформації. Оскільки ці поняття сприймаються на інтуїтивному рівні, а їхні значення часто визначають як спосіб запропонувати фрагменти заможним громадянам України, концепція централізації відома ще з часів Радіанів. Однак таке розуміння не може бути передано змістовно чи конструктивно. Її єдиною перевагою є те, що вона створює проблеми в перехідний період через недостатнє надання державних послуг, слабкий розвиток місцевої інфраструктури та інші проблеми. Однак публікація останніх висновків ще не дає чіткого твердження про бажану модель державного управління.

Через поточну ситуацію в Україні існує конфлікт між запровадженням місцевого самоврядування та практично зникненням застарілих моделей ефективного державного управління. Сьогодні аналіз новітнього міжнародного досвіду та результати сучасних наукових досліджень дозволяють зміцнити необхідні фундаментальні установки для успішного просування децентралізації та створення ефективної системи управління в свідомості децентралізованої моделі публічної влади:

- Підтвердження верховенства права як основи організації публічної влади та взаємодії між владою та громадянами;
- Визнання та належне нормативне та практичне забезпечення права на місцеве самоврядування;
- Забезпечення рівного правового захисту для всіх форм влади – суверенної, муніципальної та приватної;
- Створення прозорої, справедливої та ефективної виборчої системи, що ґрунтується на демократичних принципах;
- створення незалежної, прозорої, доступної та ефективної судової системи, включаючи адміністративну юстицію;
- Функціонування чітко регламентованої та збалансованої бюджетної процедури та підтримка високих стандартів бюджетної дисципліни;

- Забезпечення єдиного рівня соціальних стандартів та забезпечення їх ефективного впровадження на місцях;
- докази активної співпраці в рамках Співтовариства та поява позитивних тенденцій у його інституційному розвитку;
- Інші політичні, правові, економічні та соціальні фактори, що сприяють розвитку децентралізації та управління.

ВИСНОВКИ

Ефективна взаємодія між органами місцевого самоврядування та органами місцевого самоврядування призводить до позитивних результатів. У такому форматі органи королівської влади створюють необхідні ресурси для функціонування структур самоврядування, а органи місцевого самоврядування беруть на себе значну відповідальність за управління суверенітетом. Однак процес такого поєднання має свої проблеми. Одним із ключових положень Конституції України є те, що регіони та області визначені як представницькі органи місцевого самоврядування, що представляють інтереси територіальних громад, а не владу органів королівської влади. Очевидно, через небажання вони передають частину своїх повноважень органам місцевого самоврядування. Така ситуація призводить до однієї з найактуальніших проблем сучасної системи державного управління: відсутності важливості розмежування функцій та компетенцій між органами місцевого самоврядування, що знаходяться під королівським контролем, та органами місцевого самоврядування. Характер та обсяг їхнього внеску залежать від низки факторів, зокрема, від конституційно-правової основи функціонування місцевого самоврядування, розміру територіальної бази та об'єктів управління, функціональної подібності, характеру соціальної влади та організаційної моделі місцевого самоврядування.

Аналіз українського законодавства, що регулює взаємовідносини між місцевими органами влади уряду штату Вікторія та органами місцевого самоврядування, виявляє його недосконалість. На практиці часто виникають конфлікти через різні тлумачення та інтерпретації у впровадженні. Це, у свою чергу, стає джерелом підтримки надбудов між органами місцевого самоврядування та структурами місцевого самоврядування.

Навіть ідеально сформульовані правові норми не можуть повністю запобігти вині у юрисдикційних спорах. Основним механізмом виникнення таких ситуацій є судовий контроль шляхом звернення до Конституційного

Суду України з проханням про офіційне скасування відповідних конституційних та законодавчих положень. Реалізація нового значення муніципальних, міських та селищних рад наразі часто зустрічається з труднощами, оскільки їхні функції зосереджені між рівноправними повноваженнями та регіонами, межі між муніципалітетами є нечіткими, а контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування посилюється.

До цього документа додається Постанова Кабінету Міністрів України № 339 від 9 січня 1999 року «Про затвердження Порядку контролю делегованих органів Коронного Уряду за місцевими органами місцевого самоврядування». Ця постанова надає нові контрольні повноваження місцевим державним адміністраціям, а в інших випадках – центральним органам Коронного Уряду або їх територіальним підрозділам. Такий контроль здійснюється шляхом аналізу рішень, прийнятих органами місцевого самоврядування, вилучення інформації про заміну делегованих функцій та перегляду діяльності органів місцевого самоврядування. У Зокремі обласні державні адміністрації контролюють децентралізацію делегатів до сільських, селищних та міських рад (населених пунктів обласного значення) в межах обласного округу. Обласні державні адміністрації мають право здійснювати безпосередній контроль за діяльністю органів влади, що діють у межах обласного округу.

Крім того, розмежування між різними рівнями місцевого самоврядування вже недостатньо чітке. Правова база, що регулює функціонування місцевого самоврядування, адміністративно-територіальний устрій та місцеве самоврядування в населених пунктах, ще недостатньо розроблена та не забезпечує ефективного впровадження. У повсякденній роботі органів місцевого самоврядування в новому світі конфлікти не виникають при перенесенні законодавства на демократичні інструменти посилення місцевого значення, такі як місцеві референдуми, органи самоорганізації населення, масові протести тощо.

Крім того, надзвичайно важливо жити місцеві органи влади, оптимізуючи їхні можливості та забезпечуючи ефективну фінансову,

матеріальну та організаційну діяльність цих громад. Конфлікти юрисдикції часто виникають між двома місцевими системами влади. Однак у більшості випадків вони не існують у правовій формі, що відповідає офіційним нормам, а радше проявляються в політичних структурах, неформальних практиках та місцевих традиціях, які втратили своє існування в командно-адміністративній моделі управління Радян.

Для подальшого розвитку механізмів взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування необхідно забезпечити:

- Впровадження державної політики по всьому регіону на основі давнього принципу універсальності;
- Надання органам місцевого самоврядування належного ступеня автономії у виборі форм та методів реалізації зовнішньої політики;
- Цінування партнерських відносин та ефективної координації між центральним урядом та органами місцевого самоврядування;
- сприяння надійним механізмам прийняття органами королівської влади різних регіонів відповідних рішень, що стосуються компетенції або інтересів місцевого самоврядування;
- Регулювання на законодавчому рівні, передача повноважень від органів королівської влади органам місцевого самоврядування, включаючи встановлення принципів, способів та процедур делегування, форм контролю за їх виконанням та встановлення відповідальності за усунення проблем зобу;
- створення ефективного інституційного механізму правового контролю за законністю здійснення оновлення органами місцевого самоврядування.

У державах-членах Європейського Союзу існує взаємна взаємодія між державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, що має відповідне регулювання. Законодавчі акти європейських країн чітко визначають межі компетенції між державними структурами (особливо Кораною) та місцевим самоврядуванням. У державному управлінні переважає принцип одноразового дублювання та множення функцій.

Місцеві адміністрації, назви яких можуть час від часу змінюватися, складаються переважно з функцій, зокрема тих, що делегуються державою. Сьогодні функціональна інтеграція непрямих органів федерального уряду та органів місцевого самоврядування зазвичай забезпечується на рівні місцевих органів, що підтверджує їхню ключову роль у виконанні публічних функцій у муніципалітетах.

У країнах ЄС поширилася практика делегування повноважень державних службовців від органів державної адміністрації до представницьких органів місцевого самоврядування, а також між самими місцевими органами влади. Така модель делегування, зокрема в контексті розширення суверенних функцій, широко прийнята в Естонії, Литві, Федеративній Республіці Німеччина та Чеській Республіці. Взаємозв'язок між державними органами та органами місцевого самоврядування в рамках адміністративно-територіального устрою залежить від специфіки моделі національного самоврядування. У більшості європейських регіонів до компетенції місцевих органів влади належать такі функції:

- постійний моніторинг відповідності рішень та дій органів місцевого самоврядування офіційному національному законодавству;
- Виконання завдань, покладених центральними органами Коронного уряду, органами місцевого самоврядування (це характерно для країн Балтії, Німеччини та інших);
- Сприяння та забезпечення взаємодії між центральними урядовими структурами, такими як міністерства та інші місцеві органи влади.

Уніфіковані, рівномірно централізовані влади характеризуються відсутністю розмежування автономії між різними регіонами, що може проявлятися в різних формах:

- представницький орган має незначне або взагалі не має значення останнім часом (наприклад, до 1998 року на релігійному рівні в Польщі);
- Представницькі органи можуть відкликати повноваження, делеговані їм муніципалітетами. Наприклад, у Фінляндії є муніципалітети,

об'єднані на регіональному рівні (зазвичай на добровільних засадах), які беруть на себе відповідальність за нові обов'язки в таких сферах, як охорона здоров'я, соціальний захист та професії. Освітлення, водопостачання та енергопостачання.

– У деяких країнах, таких як Болгарія, де є державні адміністрації, на адміністративному рівні також існують органи місцевого самоврядування.

Уся родина знову ж таки важлива з упорядкованими структурами та органами місцевого самоврядування, і особливо з огляду на феномен боргу. Zokrema продається на регіональному рівні в Латвії, де державні адміністрації та муніципалітети можуть виконувати свої завдання за допомогою цих поживних речовин: розробка законодавчих актів та норм, які потім приймаються місцевою адміністрацією; важливість правових та цільових фінансових зобов'язань для потреб місцевого самоврядування в муніципальному бюджеті; призначених для фінансування додаткових функцій, на які покладаються органи місцевого самоврядування; а також усіх інших продуктів, що втручаються в місцеві регуляторні структури.

У тих країнах Європейського Союзу, де адміністрації не створюють частково подібних структур місцевого самоврядування та не відновлюють значення представницьких органів, цей інститут базується на недовірі до місцевого керівництва. Суверенна адміністрація та органи самоврядування не будуть стагнувати.

Ефективна автономія місцевого самоврядування в ЄС гарантується фінансовою незалежністю муніципалітетів. Зобов'язання щодо відновлення важливості місцевого самоврядування полягає, серед іншого, в рівні бюджетних ресурсів на одного мешканця муніципалітету.

Виходячи зі зростання проблем у Європі щодо взаємодії між суверенними та самоврядними органами, шляхи подальшого посилення співпраці між ними можна описати наступним чином:

– Внесення змін до законодавчих актів України, зокрема до законів «Про місцеве самоврядування» та «Про місцеве самоврядування в Україні», з

метою ґрунтового розширення механізмів взаємодії між різними органами та поступової трансформації владних функцій сусідніх делегованих органів місцевого самоврядування;

- Розробка чіткого правового механізму для розмежування важливості та розподілу рівних повноважень між різними суб'єктами місцевої публічної влади;

- Регулювання територіального устрою держави шляхом реалізації реформи адміністративно-територіального поділу;

- Сприяти ефективній системі судового врегулювання спорів між органами місцевого самоврядування для зменшення та посилення конфліктів;

- Модернізація структури органів влади шляхом переходу від галузіанського до функціонального організаційного принципу з акцентом на реалізацію функцій контролю та візуалізації;

- Створення регіонального координаційного органу RAD для забезпечення позитивної взаємодії між місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування.

Ці поточні та майбутні підходи підкреслюють зростання ефективності взаємодії між органами державної влади та місцевого самоврядування в процесі впровадження реформ в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонов С. А. Президент в системі державної влади України. // Держава і право: Зб. наук. праць. – К: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – 2001. – Вип. 12. – С. 225-229.
2. Адміністративне право України. Академ. курс : підручник : у 2 т. Т. 1. Загальна частина / [редколегія : В. Б. Авер'янов (голова)]. — К. : Юрид. думка, 2004. – 584 с.
3. Адміністративно-територіальна реформа: завдання, шляхи реалізації, критерії ефективності : матеріали “круглого столу” / за ред. З. С. Варналія. – К. : ШСД, 2005. – 73 с.
4. Адміністративно-територіальний устрій України. Проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення / за заг. ред. В. Г. Яцюби ; Поліграф. центр Укр. ДАГП Мінекоресурсів України. – К. : [Б. в.], 2003. – 326 с.
5. Адміністративна реформа в Україні // Український правовий часопис. – 1999. – Вип. 4. – 107 с.
6. Адміністративні послуги місцевих органів державної виконавчої влади : монографія / [А.О. Чемерис, М.Д. Лесечко, А.В. Ліпенцев та ін.] ; за заг. ред. А.О. Чемериса. Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2004. 152 с.
7. Бабаєв В. М. Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону (концептуальні основи та методологія) : [монографія] / В. М. Бабаєв, Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ [та ін.] – Х. : НТУ “ХПІ”, 2006. – 316 с.
8. Базиліук Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки України. – К. : НІСД, 2002. – 132 с.; Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Гесць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 326 с.
9. Баймуратов М. О. Муніципальна влада: актуальні проблеми становлення й розвитку в Україні / М. О. Баймуратов, В. А. Григор'єв. – Одеса : БАХВА, 2003. – 192 с.

10. Бакуменко В. Д. Державне управління : курс лекц. / В. Д. Бакуменко, Д. І. Дзвінчук, О. С. Поважний. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. – 628 с.
11. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики : монографія / О. В. Батанов ; відп. ред. М. О Баймуратов. – К. : Юрид. думка, 2010. – 656 с.
12. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні: Монографія / За заг. ред. В. Ф. Погорілка. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре».2003. 512 с.
13. Баштаник В. Оптимізація системи місцевого самоврядування в Україні у контексті запровадження європейських стандартів регіонального управління. Вісник НАДУ. 2017. № 2. С. 274.
14. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види). Право України. 2005. № 1. С.25.
15. Вакуленко В. М. Стратегічне планування на місцевому та регіональному рівнях : навч. посіб. / В. М. Вакуленко, В. В. Мамонова, Ю. П. Шаров / Нац. акад. держ. управління при Президентові України. – Ужгород : Патент, 2004. – 198 с.
16. Васильєва О. І. Регіональне управління в умовах реформування владних відносин : монографія / О. І. Васильєва. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 436 с.
17. Вахович І. М. Теоретичні засади формування моделі сталого розвитку суспільства / І. М. Вахович // Науковий вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – 2009. – Вип. 15. – С. 17–27.
18. Веклич О. О. Пропозиція щодо концептуального забезпечення майбутнього проекту Стратегії переходу України до сталого розвитку / О. О. Веклич. – Режим доступу : <http://www.scribd.com/doc/43783048/Веклич-О-О> .
19. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К. : Юрид. думка, 2007. – 992 с.

20. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
21. Волошко В. Інституційне забезпечення регіональної політики Європейського Союзу / В. Волошко // Регіональна економіка. – 2005. – № 1. – С. 148–155.
22. Ворона П. В. Місцеве самоврядування України в контексті розвитку представницької влади : монографія / П. В. Ворона. – Полтава : ПУЕЕ, 2012. – 341 с.
23. Воротін В. Є. Модифікація механізму державного управління соціально-економічним розвитком регіонів України / В. Є. Воротін // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 1/2 (14/15). – С 5–10.
24. Ганущак Ю. І. Територіальна організація влади. Стан та напрямки змін / Ю. Ганущак. – К. : Легальний статус, 2012. – 348 с.
25. Гарнер Д. Великобританія. Центральное и местное управление : [пер. с англ.] / Д. Гарнер. – М. : Прогресс, 1984. – 376 с.
26. Голосніченко І. П. Адміністративне право України : основні поняття / За заг.ред. доктора юридичних наук, професора І. П. Голосніченка. К. : ГАН, 2005. С. 153.
27. Гройсман В. Децентралізація влада. Реформа місцевого самоврядування / В. Гройсман. – Режим доступу : <http://minregion.gov.ua/attachments/content-attachments/3023/.pdf>.
28. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація: Монографія / Кол. авт.; Відпов. ред. проф. Н. Р. Нижник. К.: УАДУ при Президентові України, 1997. С. 305.
29. Децентралізація в Україні: законодавчі новації та суспільні сподівання. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. 413 с.
30. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування: [навчальний посібник для посадовців органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування]. К. : ПРООН/МПВСР, 2016. 269 с.

31. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспектива України / Бориславська О. Заверюха І, Захарченко Є. та ін. / За загальною редакцією О.Бориславської. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» - DESPRO.K.: ТОВ «Софія», 2012. С. 128.
32. Дністрянський М. С. Україна в політико-географічному вимірі / М. С. Дністрянський. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 310 с.
33. Дністрянський М. С. Адміністративно-територіальний устрій України крізь призму геополітики // Дзвін. – 1996. – № 8. – С. 93–104.
34. Доклад Всемирной комиссии по вопросам окружающей среды и развития «Наше общее будущее» / ООН. Ген. Ассамблея. Сессия (42;1987). – Нью-Йорк : ООН, 1987. – 411 с.
35. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі 20–21 століть: нові пріоритети / М. І. Долішній. – К. : Наук. думка, 2006. – 520 с.
36. Дробот І. О. Гарантування місцевого самоврядування в Україні: теоретико-методологічний аспект : монографія / І. О. Дробот. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. – 312 с.
37. Енциклопедичний словник з державного управління / [уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
38. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; [наук. редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін.]. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 3 : Історія державного управління / [наук.-ред. колегія : А. М. Михненко (співголова), М. М. Білинська (співголова) та ін.]. – 2011. – 788 с. – С. 603–607.
39. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; [наук. редкол. : Ю.В. Ковбасюк та ін.]. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 5 : Територіальне управління / Нац. акад. держ. упр. При Президенті України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. ; [наук. редкол. : О. Ю. Амосов та ін.]. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2011. – 408 с.

40. Європейська хартія міст // Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право) : навч. посіб. / П. Д. Біленчук, В. В. Кравченко, М. В. Підмогильний]. – К. : Атіка, 2000. – С. 70–82.
41. Єсипчук Н. Взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування як умова ефективного функціонування механізму державного управління. Вісник НАДУ. 2014. № 4. С. 321.
42. Журек Л. Доходи територіальних одиниць самоврядування та система податків. Узагальнення польського досвіду місцевого самоврядування та перспективні напрямки розвитку самоврядування в
43. Загурський О.Б., Король В.С. Концептуальні підходи до розуміння феномену «Публічне управління». Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №4. С. 27-33.
44. Зайчук О. В. Теорія держави і права: Академічний курс. Підручник / О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. - Київ: Юрінком Інтер, 2006.
45. Коваль Л.В. Адміністративне право: Курс лекцій: Для студентів юрид. вузів та факультетів. К.: Вентурі, 2008. С. 32-33.
46. Колишко Р.А. Децентралізація публічної влади: історія та сучасні тенденції розвитку. Вісник КНУ. Серія «Міжн. відн.». 2015. Вип. 27. С. 198-203.
47. Конституція України: прийнята на 5 сесії Верховної ради України 28 червня 1996 р. – К.: Просвіта, 1996. – 80 с.
48. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2011. С. 629.
49. Концепція адміністративної реформи в Україні: затверджена Указом Президента України від 22 липня 1998 року. Голос України. 1998. 28 лип.

50. Крупник А. С. Органи самоорганізації населення у системі місцевого самоврядування. Актуальні проблеми державного управління. Збірник наукових праць ОРІДУ НАДУ. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2006. Вип. 2 (26). С. 178–189.
51. Лазаренко Л. А. Конституційне право на звернення людини і громадянина та його забезпечення в Україні : автореф. дис. ... кандидата юрид. наук: спец. 12. 00. 02 «Конституційне право; муніципальне право». Х., 2005. С. 9.
52. Лазор О.Д. Державна служба в Україні: навч.посібник. Вид. 3-тє, допов.і перероб. К. : Дакор, 2009. С. 34.
53. Лахижа М. Адаптація державної служби України до стандартів ЄС: регіональні аспекти.Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції : матеріали наук.-практ. конф. (17 груд. 2009 р., м. Дніпропетровськ) / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2009. С. 22–24.
54. Линьов К.О. Раціональне співвідношення централізації та децентралізації у державному управлінні: основні тенденції сучасності. Державне управління в умовах інтеграції України в Європейський Союз: Матеріали наук.–практ. Конф.: У 2 т. К.: Вид–во УАДУ, 2002. Т. 1. С. 110–112.
55. Магновський І. Й. Гарантії прав і свобод людини і громадянина (теоретико-правовий аспект): Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Ігор Йосифович Магновський. – Київ, 2003. – 20 с.
56. Мелашенко В.Ф. Основи конституційного права України. — К.: Вентурі, 1995. — 239 с.
57. Мінченко Р.М. Проблеми децентралізації державної влади і їх взаємодія з місцевим самоврядуван-ням в Україні. Держава і право. No 39. С. 452-459.

58. Нижник Н. Співвідношення державного регулювання регіонального розвитку та регіонального управління. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2004. № 1. С. 27-36.
59. Організація регіональної та місцевої влади: досвід держав – членів Європейського Союзу та вибір України. К., 2000. С. 94.
60. Органи державної влади України / За ред. В.Ф.Погорілка: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, 2002. – С. 407.
61. Основи конституційного права України: Підручник. Стер. вид. / За ред. В. В. Копейчікова. К.: Юрінком Інтер, 1999. С. 71.
62. Основи регіонального управління в Україні : підручник / авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. 576 с.
63. Парамонов А. О. Проблематика територіальної організації влади в регіоні та еволюція адміністративно-територіальних систем / А. О. Парамонов // Державне будівництво : [електрон. наук. фак. видання]. – 2013. – № 2 – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua>.
64. Парамонов А. О. Проблеми теорії і методології територіальної організації влади в Україні / А. О. Парамонов // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», – 2014. – Вип. 1 (45). – С. 140–146.
65. Парамонов А. О. Можливості реалізації світового досвіду в побудові ефективної моделі сталого розвитку регіону / А. О. Парамонов // Вісник Нац. акад. держ. упр. при Президентові України : [наук. журн.]. – 2014. – № 1. – С. 77–81.
66. Плахотнюк Н.Г. Становлення і розвиток інституту президентства в Україні. - Вісн. Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України. - 1998. - № 4. -С.47-56.

67. Поваляєва М. П. Класифікація інститутів конституційного права // Держава і право. — К., 2000. — Вип.6: Юридичні і політичні науки. — С. 136–142.

68. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25 серпня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

69. Про ухвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р № 333-р URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

70. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади): Проєкт Закону України № 2217а від 1 липня 2015 р. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

71. Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади): Проєкт Закону України № № 2598а від 13 грудня 2019 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67644

72. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

73. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

74. Про ратифікацію Додаткового Протоколу до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування : Закон України від 2 вересня 2014 р. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1664-18>

75. Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку інституту старост: Закон України від 14 липня 2021 р. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1664-18>

76. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку утворення та ліквідації місцевих державних адміністрацій : Проєкт закону України URL:<http://www.minregion.gov.ua/discussion/proekt->

[zakonu- ukrayini-pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-zakonodavchih-aktiv-ukrayini-schodo- poryadku-utvorenniya-ta-likvidaciyi-misc-875584/](#)

77. Про внесення змін до Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 22.03.2021 р. №65.URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/nakaz-65_2021.zip

78. Про затвердження Примірних форм договорів про співробітництво територіальних громад: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 27.08.2014 №233 URL: <http://www.minregion.gov.ua/regional-dev/reformuvannya- miscevogo-samovryaduvannya-ta-teritorialnoyi-organizaciyi-vladi-v-ukrayini- 643805/nakazi-rekomendaciyi--minregionu-516988/nakaz-minregionu-ukrayini- vid-27-08-2014-n233-pro-zatverdzhennya-primirnih-form-dogovoriv-pro-spivrobitnictvo-teritorialnih-grom-202131/>

79. Пухтинський М. О. Вибір оптимальної моделі місцевого самоврядування для України. Законодавство України. Науково–практичні коментарі. 2006. № 7. С.14-21.

80. Пухтинський М. Засади децентралізації публічної влади / М. Пухтинський // Віче. – 2015. – № 12. – С. 29–31.

81. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 вересня 2010 р. «Про поглиблення взаємодії місцевих органів виконавчої влади та асоціацій органів місцевого самоврядування». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

82. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 липня 2011 р. «Про підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань запобігання і протидії проявам корупції на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

83. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2004 р. «Про схвалення Концепції формування системи підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

84. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2009 р. «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформи місцевого самоврядування». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

85. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 червня 2009 р. «Про схвалення Концепції реформи місцевого самоврядування». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

86. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 р. «Деякі питання реформи місцевого самоврядування». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

87. Самоврядування та територіальна організація влади в Польщі / Я. Гонзяж, Н. Гнидюк, О. Куленкова, В. Гуменюк; За заг. ред. Я. Гонцяжа. К.: Міленіум; Вид-во УАДУ, 2001. С. 15.